

Lunds universitet
Institutionen för medier och kommunikation
Journalistik

Ludvig Larsson & Markus Hällje
JOUK10
Handledare: Jimmy Vulovic
2023-01-12

Sveriges bästa berättande *journalistik*

eller

Sveriges bästa *berättande* journalistik

– En kvalitativ textanalys av reportage ur Filter och Offside

Abstract

Sports journalism is often considered to be of what Pierre Bourdieu would classify as a lower taste than for example investigative journalism. This study examines whether this classification of sports journalism could be attributed to its use of literary and rhetorical strategies, using Anna Jungstrands dissertation *The Literarity of Reportage: On Literarity as a Journalistic Strategy and Ethics* as a theoretical basis.

Journalistic reportages, as a discipline in the field of journalism studies, remains a relatively underexplored subject, as most research in this field is focused on news journalism, and not on more story-driven reporting journalism. Furthermore, studies in the field of sports journalism is an underrepresented sub-field in journalism studies. As a result of these facts, the importance of a scientific study examining the literary and rhetorical aspects of sports journalism appears as quite significant.

The aim of this study is to identify and elucidate possible literary and rhetorical differences in two journalistic genres: sports journalism and general journalism. What are the most prominent differences in the use of literary strategies and rhetorical tropes, as presented by Jungstrand and Janne Lindqvist respectively, in *Offside* and *Filter*, and what could then be the cause of these, if identified, differences?

The body of material examined in this study contains ten journalistic texts of *Filter* and *Offside* each, making up a total of twenty texts. Through qualitative text analysis, with a select number of literary strategies, as presented by Jungstrand, and rhetorical tropes, as presented by Lindqvist, as variables, we are able to distinguish literary and rhetorical patterns, which are then presented as follows.

We found that there are some significant differences in the use of literary strategies and rhetorical tropes between the two genres sports journalism and general journalism. For example, dissonance of the narrative ego, intertextuality, and a language rich in rhetorical tropes are found in abundance in *Offside*, whilst appearing not as frequently or as apparent in *Filter*. These differences could be attributed to the contrasting traits between two characteristics in reportages: the reportage of the where, and the reportage of the what. The texts in *Offside* are mainly reportages of the where, as to why rich descriptions of surroundings and characters are frequent and apparent.. *Filter* mostly consists of reportages of the what, as to why it mainly focuses on a more sober presentation of specific subjects, rather than literary and rhetorical strategies. *Filters* subtle use of these strategies align with what Bourdieu would classify as high taste. The opposite is to be said of *Offside*, which through facile effects and an obtrusive elegance, rather could be aligned with low taste.

Innehållsförteckning

1. Inledning och problemformulering	5
2. Syfte och frågeställning	10
2.1 Syfte	10
2.2 Frågeställningar	10
4. Tidigare forskning	11
4.1 Journalistiska ideals inverkan på diskursen	11
4.2 Reportaget	12
4.3 Den sportjournalistiska genren	13
4.4 Forskningslucka och positionering gentemot tidigare forskning	14
5. Teori	15
5.1 Anna Jungstrands litterära strategier inom reportagegenren	15
5.1.1 Subjektivitet	15
Den kluvna jagberättaren	15
Dissonans och dokumentär auktorisation	16
5.1.2 Narrativitet	17
Intertextualitet	17
Metafiktion	17
5.1.3 Språkfunktion	17
Dokumentära metaforer	18
Stilistiska experiment	18
5.2 Retorisk stilistik - det ornamenterade och konstfulla språket	19
5.2.1 Troper och figurer	19
5.2.2 Decorum	19
6. Metod	20
6.1 Metodval	20
6.2 Operationalisering	20
6.3 Material och urval	21
6.3.1 Systemmagasinen Filter och Offside	21
6.3.2 Valda reportage	21
7. Resultat och analys	23
7.1 Filter: ämnets reportage och förnuftet	23
7.2 Offside: platsen och det kluvna berättarjaget	24
7.3 Intertextualitet	27
7.4 Troper	28
7.5 Scenanvisningar tillika smörjmedel	30
7.6 Magasinens likheter	34
7.6.1 Dokumentära metaforer	34
7.6.2 Subjektivitet	37
7.6.3 Stilexperiment	38

7.6.4 Metafiktion	39
7.7 Slutsats	40
7.8 Slutdiskussion	41
8. Käll- och litteraturlista	43
Litteratur	43
Tryckt material	43
Elektroniskt material	43
Källmaterial	45
9. Bilagor	46

1. Inledning och problemformulering

“I doubt if many of the aces I will be extolling in this story went into journalism with the faintest notion of creating a ‘new’ journalism, a ‘higher’ journalism, or even a mildly improved variety. I know they never dreamed that anything they were going to write for newspapers or magazines would wreak such evil havoc in the literary world ... causing a panic, dethroning the novel as the number one literary genre, starting the first new direction in american literature in half a century... Nevertheless, that is what happened.”

- Tom Wolfe¹

När det kommer till reportagegenren - där en reporter förväntas sätta sig in i ett skeende och uppleva ett möte med verkligheten, för att sedan återge och berätta om vad hen sett - ställs berättartekniken direkt i strålkastarljuset. Inte sällan hämtas inspiration till detta återberättande ur skönlitteraturen och kopplingarna mellan dessa fält är många, vilket Tom Wolfe, en av The New Journalisms fäder, ger uttryck för. Vi vill med denna uppsats titta närmare på detta berättande och samtidigt jämföra längre reportage ur två journalistiska genrer med olika status inom journalistikfältet: sportjournalistik och allmän journalistik. Jämförelsen kommer att i huvudsak ta avstamp i Anna Jungstrands litterära strategier, så som hon presenterar dessa i avhandlingen *Det litterära med reportaget - om litteraritet som journalistisk strategi och etik*.

En som kan hjälpa oss resonera kring genrernas statusskillnader blir rimligen Pierre Bourdieu, och för att tala med denne, är smaken en förvärvad fallenhet att särskilja och uppskatta.² Akten att etablera skillnader mellan högt och lågt genom en process av distinktion behöver inte nödvändigtvis ske baserat på kunskap, utan tillåter sig även göras av enbart igenkänning. Smakfullhet är en praktisk färdighet som gör det möjligt att känna och uppfatta vad som är troligt att anstå en individ i en given social ställning. Som social orientering. Som en känsla för någons plats.³ När det kommer till smak i relation till sport menar Bourdieu att rent praktiska faktorer har en avgörande inverkan på vad som anses högt eller lågt. Nyttjandet av den egna kroppen under idrottsutövandet är ett exempel. Idrotter som kräver att man utsätter sin kropp för fysisk tumult, som exempelvis rugby eller fotboll, representerar enligt Bourdieu en lägre nivå av smak, än sporter vars utövande präglas av värdig och graciös

---

¹ Tom Wolfe, *The New Journalism: With an anthology edited by Tom Wolfe and E.W. Johnson* (London: Picador, 1996), s. 15

² Pierre Bourdieu, *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*, 2010, hämtad från <https://ebookcentral.proquest.com/lib/lund/detail.action?docID=1433990> (2022-11-17), s. 468

³ Ibid, s. 468f

kroppsföring.⁴ Idrotter som präglas av god smak är således exempelvis fäktning, ridning eller golf, sporter där utövaren inte riskerar att ligga i gräset, rulla i lera eller få utbrott av känsloladdade animerade gester.⁵ Lagsporter anses därtill ha lägre status då egenkontrollen av utövandet reduceras, och risken för beblandning med oliktankande, med förkärlek för nämnda gester, ökar.⁶

Bourdieu går igenom det journalistiska fältet, som subkategori till det kulturella fältet, och gör en bedömning av det höga och det låga inom sportens värld. Men han gör ingen uppdelad analys av det journalistiska fältets subkategorier i sig. Detta, i kombination med en påvisad generell forskningslucka gällande den sportjournalistiska genren, fick Peter English att kartlägga sportjournalistikens plats inom Bourdieus journalistiska fält. En genre English menar är förbisedd på grund av dess påstådda trivialitet.⁷ Sportjournalistiken utgör emellertid en betydelsefull del av nyhetsflödet som dagligen når majoriteten av nyhetskonsumenterna. Med egen sektion i papperstidningen eller rent av en uttagbar bilaga, tillför sportjournalistik helhetsrapporteringen viktig balans. Medial bevakning av såväl nationella som internationella turneringar och mästerskap inom flera olika sporter, genererar stor uppmärksamhet och stora intäkter åt bevakande mediehus.⁸ Trots detta anses sportjournalistiken som genre inte inneha samma status som mer seriösa och pura journalistiska genrer, exempelvis politik-, ekonomi- eller utrikesjournalistik.⁹ Även inom journalistikforskning är sportjournalistiken en underrepresenterad genre, sett till dess signifikans inom det journalistiska fältet. Trots att genren innehar högt kapital sett till såväl marknad som synlighet, finns en utbredd uppfattning om att sportjournalistik är en lägre typ av journalistik än den mer samhällskritiska och granskande formen.¹⁰

För att återgå till journalistikens berättande form, skedde stora förändringar under 1970-talet. The New Journalism växte fram som definierande begrepp av en ny typ av journalistik som formmässigt gick emot traditionella journalistiska ideal som objektivitet och neutralitet. Journalister vars texter tillhör The New Journalism använder sig, enligt Wolfe, av

---

⁴ Ibid. s. 215

⁵ Ibid. s. 216.

⁶ Ibid. s. 214.

⁷ Peter English. Mapping the sports journalism field: Bourdieu and broadsheet newsrooms, 2016, hämtad från <https://eds-p-ebsohost-com.ludwig.lub.lu.se/eds/detail/detail?vid=6&sid=0ffe442a-d83b-45b6-aa9b-e6bb64bac7e7%40redis&bdata=JkF1dGhUeXBIPWlwLHVpZCZzaXRIPWVkcylsaXZlJnNjb3BIPXNpdGU%3d#AN=ed selc.2-52.0-84991795123&db=ed selc>. s. 1004.

⁸ Ibid, s. 1001.

⁹ Jan Fredrik Hovden. *Profane and sacred. A study of the norwegian journalistic field*, doktorsavhandling (University of Bergen, 2008), s. 130. Hämtad från <https://bora.uib.no/bora-xmloi/handle/1956/2724> (2022-11-15)

¹⁰ English, s. 1004.

fyra tekniker som annars ofta återfinns hos romanförfattare: gestaltning av skeenden i scener snarare än i fragmentariska återblickar; utbredd användning av realistiska dialoger; förstapersonsberättande från karaktärernas egna perspektiv; och med öga för vardagliga detaljer som avslöjar utsagda delar av karaktärernas verklighet. Med dessa tekniker närmar sig journalisters språk en litteraritet likt språket i romaner och noveller.¹¹

Som de icke vattentäta skotten mellan journalistik och litteratur förtydligades ytterligare i och med The New Journalism, uppstod också kritik. Ronald Weber har kartlagt problematiserandet som uppstod när texter började återspegla en blandning av journalistik och litteratur. Den nya litterära journalistiken var sårbar för kritik från båda håll. Journalistiken ansågs av litteratursfären sakna litterära kvaliteter genom sin bundenhet till fakta, men också av journalistiksfären sakna journalistiska kvaliteter till följd av det kreativa artistiet, friheten som författaren tar sig.¹²

Även journalistikforskaren Thorsten Thurén har varnat för att litterära stilgrepp i ett reportage kan ge reportern möjlighet att manipulera sina läsare.¹³

Men som journalisten och författaren Tom Wolfe skriver, fanns också uppfattningen att detta ledde till "a 'higher' journalism".¹⁴

Litteraritet, vilken återfinns inom journalistiken, har i resonemang även kopplats samman med Bourdieus fältteori, där Marcel van den Haak argumenterar för en modern kulturell hierarki. Han menar att vad som är hög kultur bestäms efter hur den är utformad, tar sig form eller ser ut. Detta moderna system skiljer sig från det klassiska hierarkiska synsättet där hög kultur bestäms efter vad för kultur som bedöms.¹⁵ Med andra ord: I den klassiska hierarkin är litteraturen, konsten och teatern i sig hög kultur, inom den moderna hierarkin är det exempelvis hur litteraturen är skriven, vad konsten konstituerar och vad teatern förmedlar som avgör huruvida det anses vara hög eller låg kultur.

Bourdieu skriver i *Distinction* att den goda smaken karaktäriseras av en vägran gentemot det enkla och primitiva nöjet, reducerat till känsla och sinnesförmimelse. Den rena smaken stigmatiserar och äcklas av det enkla, lättköpta och lättvindiga. Det kan handla om litteratur som är för påträngande, vräkig, ihålig, sockrig, så sensorisk att det påminner om söt

---

¹¹ Wolfe, s. 28

¹² Ronald Weber, *The reporter as artist: a look at the new journalism controversy* (New York: Hastings House, 1974), s. 23.

¹³ Thorsten Thurén, *Reportagens rika repertoar: en studie av verklighetsbild och berättarteknik i sju reportageböcker*, doktorsavhandling (Stockholms universitet, 1992), s. 33

¹⁴ Wolfe, s. 15

¹⁵ Marcel van den Haak, "High culture unravelled. A historical and empirical analysis of contrasting logics of cultural hierarchy", *Human Figurations*, vol. 7, 2018, artikel hämtad från <https://quod.lib.umich.edu/h/humfig/11217607.0007.108?view=text;rgn=main> (2022-11-16)

sirap, om rosenvatten, och att läsaren ska förföras av den överväldigande charmen. Den höga, krävande publiken faller inte för detta, tvärtom äcklas den rent fysiskt. Den höga publiken av god smak tillåter sig inte charmas av denna enkla sockerdricka till kultur, som vilken annan person som helst. Att förföras av denna låga och enkla charm är en regression till de allra mest enkla och primitiva former av njutning, likt den sexuella. Ett annat exempel på en låg form av enkel skönhets förförelse är de holländska målningarna av det lugna livet, oftast med frukt i centrum. Fruktmålningarna hade kunnat vara ett tecken på hög smak i egenskap av estetiska gåvor av moder natur, men de innehåller oftast även vin, kyckling, ostron, krabbor och annan föda för att behaga läsarens aptit och matsinne.¹⁶

John R.W. Spellers bok *Bourdieu and Literature* behandlar bland annat den franske sociologens idéer om samhällets förhärskande och dominanta ideologi, som ofta kopplas till kapitalismen. Den moderna kapitalismen föder begäret att konsumera genom bästsäljare, reklam, breda böcker och dylikt, ofta hyllas materialism och militarism. Här beskrivs litteraturen och författarna också som potentiella upprorsmakare med makten att ifrågasätta dominanta ideologier. Till dessa räknas även journalister, vilka i bästa fall av Bourdieu kallas medieintellektuella. Journalister och författare har möjligheten att dels skapa parallella scenarion i konsten – som George Orwells 1984 - men också ge röst åt politiskt tystade, åsidosatta och marginaliserade grupper i samhället.¹⁷

Vidare skriver Bourdieu själv, i ett resonemang om litteraturens positionering inom maktens fält, om två skilda arter av litteraturproduktion. Den litterära ordningen sägs ta sig uttryck likt en bakvänd ekonomisk värld, där det snarare är oegennyttan som är av intresse. Handlingar av andra avsikter än rent estetiska sådana, kan sägas vara befläckade av finansiellt utbyte.¹⁸

Inom maktens fält strävar det litterära fältet efter autonomi – genom konst för konstens skull – från omgärdande fälts dominerande och tvingande nödvändighet, vilka snarare styrs av ekonomisk och politisk vinst. I dess mest extrema form kan denna litteraturens strävan efter autonomi ta sig uttryck i åsikten att världslig motgång är ett tecken på utvaldhet och framgång, eftersom författaren då inte kompromissat med samtidens krav.¹⁹ De författare som strävar efter autonomi, med det estetiska och inte det kommersiella som mål, kan sägas likna ett slags spel där den som förlorar vinner. Detta medan de som vänder

---

¹⁶ Bourdieu (2010), s. 488ff

¹⁷ John R. W. Speller. *Bourdieu and literature* (Camebridge: Open Book Publishers, 2011) hämtad från <https://books.openbookpublishers.com/10.11647/obp.0027.pdf>, s. 138ff (2023-01-05)

¹⁸ Pierre Bourdieu, *Konstens regler: det litterära fältets uppkomst och struktur* (Stockholm/Stehag, 2000), s. 314

¹⁹ Ibid, s. 315

sig mot marknaden symboliskt utesluts och diskrediteras inom fältet.²⁰ Publikens storlek är den mest pålitliga indikatorn på konstnärens mått av självständighet (ren konst) eller underkastelse (kommersiell konst).²¹

Med Peter English i åtanke ter sig det sportjournalistiska fältet rejält befläkat av kommersiella handlingar och en tillvändelse mot marknaden, jämfört med det litterära fältets strävan efter autonomi och smalhet. Litteraturfältets smakskillnader och särskiljande mellan högt och lågt kan rimligen tänkas gälla även journalistikens litterära aspekter.

Genom att luta sig mot ovan inledning som bakgrund och fond, ämnar denna uppsats studera litterära aspekter i sportjournalistiska reportage och jämföra med icke sportjournalistiska sådana, för att se om de litterära aspekterna och det konstfullt utsmyckade språket varierar mellan en journalistisk genre vars status är lägre – och en genre vars status är högre. Reportagemagasinen som jämförs är Filter och Offside. Båda magasinen ges ut av förlaget Offside Press i Göteborg, som grundades år 2000, och ges ut sex gånger om året.²²

Filter är ett fristående och politiskt obundet magasin, vars reportage och porträtt enligt egen utsago “kryper nära inpå verkligheten [...] granskar samhället och startar och driver debatter”.²³ På sin hemsida magasinetfilter.se marknadsför magasinet sig som “Sveriges bästa berättande journalistik”²⁴. Ansvarig utgivare är i skrivande stund (januari 2023) Mattias Göransson.²⁵

Offside är, enligt egen utsago, fotbollsmagasinet som förde in ett nytt sätt att berätta om sport, genom en berättande och djuplodande journalistik. Magasinet har som ambition att “stå lite vid sidan av[...]”²⁶ och att göra “något annat än att direktrapportera om rökare i krysset”²⁷. Ansvarig utgivare är i skrivande stund (januari 2023) Anders Bengtsson.²⁸

---

²⁰ Ibid, s. 316

²¹ Ibid, s. 317

²² Offside Press. *Tidskrifter*. Hämtad från <https://offsidepress.se/tidskrifter/> (2022-12-19)

²³ Ibid.

²⁴ Magasinet Filter. Hämtad från <https://magasinetfilter.se/> (2022-12-19)

²⁵ Magasinet Filter. *Medarbetare*. Hämtad från <https://magasinetfilter.se/medarbetare/> (2022-12-19)

²⁶ Offside. *Om Offside*. Hämtad från <https://www.offside.org/om-offside/> (2022-12-19)

²⁷ Ibid.

²⁸ Offside. *Medarbetare*. Hämtad från <https://www.offside.org/medarbetare/> (2022-12-19)

2. Syfte och frågeställning

Som vi i inledningen visat, värderas olika journalistiska genrer med olika status. Ofta hänvisas till exempelvis kreativitet, där sportjournalistikens kreativa arbete påstås vara begränsat till återberättande och refererande.²⁹ Vi är också medvetna om det bevakade ämnets betydelse för bevakningens status: Hur värderas fotboll jämfört med statsfinanser eller opera?

2.1 Syfte

Denna kandidatuppsats ämnar belysa eventuella skillnader eller likheter mellan olika reportagegenrer, vad beträffar litteraritet och retoriska ornament, eftersom vi vill se om skillnader utkristalliserar sig mellan mer och mindre ansedda genrer.

2.2 Frågeställningar

- Vilka är de mest framträdande skillnaderna i användningen av Jungstrands litterära strategier mellan undersökta reportagemagasin?
- Vilka är de mest framträdande skillnaderna i användningen av retoriska ornament mellan undersökta reportagemagasin?
- Vad kan eventuellt identifierade skillnader bero på?

---

²⁹ Raymond Boyle. (2006). The image and status of the sports journalist. I Sports journalism: Context and issues (pp. 160-176). SAGE Publications Ltd, hämtad från <https://sk-sagepub-com.ludwig.lub.lu.se/books/sports-journalism-context-and-issues/n9.xml> s.162ff (2022-11-12)

4. Tidigare forskning

4.1 Journalistiska ideals inverkan på diskursen

I en utförlig genomgång av själva nyhetsfenomenets uppkomst, från röksignaler till dagliga papperstidningar, argumenterar Stuart Allan för att objektivitetens inblandning i nyhetsförmedlandet uppkom under första halvan av 1800-talet. En rad ekonomiska, politiska och teknologiska faktorer ledde till att ett av journalistikens högsta ideal blev objektiviteten, i samband med yrkets professionalisering. Objektivitetsidealet ska här förstås som den önskvärda idén om en nyhetsrapportering fri från åsikter, präglad av neutrala skribenter. Den nyhetsförmedling som rapporterades i tidningarna kom att förväntas vara saklig, faktabaserad och objektivt sann.³⁰ Som vi ska visa, fick detta ideal konsekvenser för nyhetstextens språk och diskurs.

Efter uppkomsten av tidningspress och det dagliga tryckandet av papperstidningar i den angloamerikanska världen, hade industrin kommit att främst handla om att nå så stor spridning som möjligt. En strategi för att uppnå detta var helt enkelt att sänka priset på varje nummer, en strategi som däremot inte tillämpades av alla.³¹ Detta skapade en klyfta, och därigenom rivalitet, mellan den dyrare och den billigare tidningspressen. Den senare ansågs mer inriktad på skandaler och sensationsrubriker om till exempel sex och brottslighet, medan den dyrare pressen, som vände sig till de högre klasserna, snarare inriktade sig på exempelvis offentliga statsangelägenheter.³² Också här kan vi se en skillnad mellan det höga och det låga.

Den billigare pressen vände sig till så kallat vanligt folk, och skrev om saker som tänktes röra deras vardagsliv – exempelvis skvallret på gatan – vilket suddade ut gränserna mellan det offentliga och det privata. Samtidigt fanns en uppfattning om att detta behövde göras på ett realistiskt sätt, för att likna läsarnas vardag. Den mer populära pressen levde och verkade efter att folket började kräva realism, saklighet, fakta, och frihet från åsikter och värderingar.³³

En konsekvens blev att tidigare elitistisk och partisk press lämnade väg för en mer folklig sådan. Ambitionerna att förklara och kritisera övergavs till förmån för förmedlingen av ett panorama av fakta, till synes helt fritt från utvärderande kommentarer.³⁴

---

³⁰ Stuart Allan. *News culture*, tredje upplagan (Maidenhead: Open University Press, 2010), <https://eds-s-ebSCOhost-com.ludwig.lub.lu.se/eds/ebookviewer/ebook/bmx1YmtfXzQ2NjQ0NV9fQU41?sid=516a246c-f729-46a4-8608-b1d58884f0f1@redis&vid=1&format=EB>, s. 28f (2022-11-24)

³¹ Ibid, s. 32f

³² Ibid, s. 36

³³ Ibid, s. 35f

³⁴ Ibid, s. 37

Detta ledde till en journalistisk diskurs som – för att möta krav och ideal – tog formen av ett torrt språk, ett “dry language of facts”.³⁵ Detta förstärktes av den elektriska telegrafens introduktion, vilken rutiniserade praktiken för förmedlande av osminkade och oförblommerade fakta.³⁶

4.2 Reportaget

Cecilia Aares avhandling *Reportaget som berättelse* är, enligt den själv, den första i sitt slag som systematiskt kartlägger reportagegenren med narratologiska verktyg till hjälp. Hon använder sig av diskursnarratologisk teori, kompletterad med kognitionsnarratologiska och retoriska infallsvinklar. Därigenom undersöker, beskriver och karakteriserar Aare reportagetexter som berättelser, och som regisserad verklighet.³⁷ Med regisserad verklighet menas att reportagets innehåll är hämtat från den verkliga världen, men att formen med vilken innehållet presenteras är resultatet av författarens personliga val och tolkning av världen, alltså framställt som av en regissör.³⁸ Innehållet är förvisso hämtat ur verkligheten, men formen är en konsekvens av medvetna och omedvetna val.

Detta synsätt på reporterns roll är inget nytt fenomen, och Aare hämtar delvis inspiration från Bengt Nerman.³⁹ Han har utvecklat analysmodellen Den dramatiska metoden, där journalisten ses som dramatiker eller regissör. Han menar att den journalistiska situationen bör ses som en teaterföreställning. Denna försiggår i texten (vilken blir scenen) med kulisser, rekvisita, aktörer i huvud- och biroller, handling och publik (läsarna). Journalisten som regissör skiljs här från reporterns eventuella framträdanden i texten, reportern blir då blott en rollkaraktär likt de andra i texten.⁴⁰

Cecilia Aares avhandling är från 2021 och i genomgången av tidigare forskning skriver hon att reportagegenren är i det närmaste osynlig vad beträffar jämförande journalistikforskning.⁴¹ Detta, menar Aare, leder till felaktiga slutsatser kring hur journalistiken i stort påverkar sin samtid.⁴² Hon resonerar kring framlagd forskningslucka och föreslår att den kommer sig av teoribildning kring objektivitetsbegreppet. Hon exemplifierar med Michael Shudson som sägs mena att journalistikens objektivitetsideal växte fram i

---

³⁵ Ibid, s. 38

³⁶ Ibid, s. 37f

³⁷ Cecilia Aare. *Reportaget som berättelse En narratologisk undersökning av reportagegenren*, doktorsavhandling (Stockholms universitet, 2021), s. 2

³⁸ Ibid, s. 3

³⁹ Ibid, s. 3

⁴⁰ Bengt Nerman. *Massmedieretorik* (Stockholm: Almqvist & Wiksell Förlag AB, 1973) s. 55

⁴¹ Aare, s. 25

⁴² Ibid, s. 26

amerikansk nyhetsjournalistik under början av 1900-talet – något senare än Allans mening, men faktorerna och processerna är desamma – till följd av ökad kommersialisering bland nyhetsbyråer och tidningar, vars tillväxtmodell grundade sig på stor och bred publik. Detta i kombination med att journalistyrket samtidigt formerades som profession ledde till ett upplevt likhetstecken mellan objektivitet och professionalitet.⁴³ Men denna teoribildning missar, eller rent av negligerar, de subjektiva reportage som skrivits därefter och än idag skrivs som en del av alltjämt opartisk nyhetsförmedling och samtidsskildring, menar Aare.⁴⁴

I *Att se med andras ögon* arbetar Aare på ett liknande sätt, och undersöker, genom exempelanalyser av reportagetexter, olika narrativa strategier som en reporter kan använda för att möjliggöra en starkare känsla av inlevelse hos läsaren.⁴⁵

Vi som uppsatsskrivare vill här tillägga att alla typer av utsagor om verkligheten är en typ av regisserad verklighet, med ovan synsätt. Det handlar endast om nyanser, i likhet med Robert Entmans gestaltningsteori, enligt vilken själva talandet om något per automatik innebär ett gestaltande av ämnet i fråga. Varje gång något lyfts fram och belyses, är det på bekostnad av allt det som ej belyses.⁴⁶ Därtill är en del gestaltningar, eller regisserade framställningar, mer utsmyckade eller tendentiösa än andra, vilka ändock förblir regisserade framställningar.

4.3 Den sportjournalistiska genren

Forskning på sportjournalistik har bedrivits länge, enligt Shawn Forde och Brian Wilson, men oftast ackompanjerad av en uttryckt oro över kvaliteten på mediernas förmedlande av sport.⁴⁷ Denna oro grundar sig bland annat i att delar av forskningen som bedrivits visat att mediernas bevakning av sport går att sammankoppla med nedvärderande och stereotypa antaganden om sexualitet och handikapp, glorifiering av våld, samt en ökning av xenofobi.⁴⁸ Det finns dock

---

⁴³ Ibid, s. 26

⁴⁴ Ibid, s. 29

⁴⁵ Cecilia Aare. *Att se genom de andras ögon : narrativa strategier för att skapa inlevelse i reportage* (Södertörns högskola, 2014), s. 7

⁴⁶ Robert Entman. 'Framing: Toward clarification of a fractured paradigm', *Journal of Communication*, 43(4), 1993, hämtad från

<https://onlinelibrary-wiley-com.ludwig.lub.lu.se/doi/epdf/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x> s. 54 (2022-11-24)

⁴⁷ Shawn Forde, & Brian Wilson. 'Radical Sports Journalism?: Reflections on "Alternative" Approaches to Covering Sport-Related Social Issues', *Sociology of Sport Journal*, 35(1), 2018, hämtad från <https://eds-s-ebscobhost-com.ludwig.lub.lu.se/eds/detail/detail?vid=5&sid=bb711283-7233-413d-843f-112435eda415%40redis&bdata=JkF1dGhUeXBIPWlwLHVpZCZzaXRIPWVkey1saXZlJnNjb3BIPXNpdGU%3d#AN=128883817&db=sih> s. 66 (2022-11-16)

⁴⁸ Ibid, s. 66

andra aspekter inom sportjournalistiken inom vilka en lika omfattande mängd forskning inte har bedrivits. Sportjournalistikens litteraritet är en av dem.

Bland andra Raymond Boyle har visat på hur sportjournalistik som genre länge har ansetts ha lägre status än exempelvis kulturjournalistik eller granskande, berättande journalistik. Sportjournalistikens kreativa arbete påstås ha varit begränsat till refererande och återberättande.⁴⁹

4.4 Forskningslucka och positionering gentemot tidigare forskning

Intressant blir här att fundera över huruvida antagandet om lägre status, lägre verkshöjd, återspeglas i litterariteten inom sportjournalistiken. Skriver andra journalister annorlunda rent litterärt? Den utbredda inställningen att sportjournalistik är mindre kvalitativ föder nyfikenhet för vidare forskning inom sportjournalistikens litteraritet.

Därtill är reportaget i sig, en tämligen utforskad genre inom journalistikforskning, där fokus främst läggs vid nyhetsrapportering. Dessutom jämför vi inom reportagegenren två olika grenar: allmänjournalistik och sportjournalistik. Jämförande forskning på reportage sägs av Aare vara i det närmaste obefintlig idag.⁵⁰

---

⁴⁹ Raymond Boyle. (2006). The image and status of the sports journalist. I Sports journalism: Context and issues (pp. 160-176). SAGE Publications Ltd, hämtad från <https://sk-sagepub-com.ludwig.lub.lu.se/books/sports-journalism-context-and-issues/n9.xml> s.162ff (2022-11-12)

⁵⁰ Aare (2021), s. 25

5. Teori

Här följer en presentation av för denna studie lämpliga litterära strategier ur Jungstrands avhandling *Det litterära med reportaget*, samt en presentation av utvalda retoriska ornament. Dessa blir på samma gång en del av metoden, eftersom analysen utgår från dem.

5.1 Anna Jungstrands litterära strategier inom reportagegenren

Jungstrand delar in litterariteten i tre delar; subjektivitet, narrativitet och språkfunktion. Detta gör hon av rent pedagogiska skäl, och argumenterar för att delarna egentligen sitter samman och leder in i samt ut ur varandra.⁵¹ Så delar också vi upp litterariteten i denna teorigenomgång.

5.1.1 Subjektivitet

Subjektivitet skall i denna uppsats förstås mer som det personliga med fokus på subjektet, snarare än tendentiös partiskhet och bias. Så har vi läst Jungstrand. Objektiviteten representerar därmed det opersonliga och subjektlösa.

Den kluvna jagberättaren

Den kluvna jagberättaren kännetecknas av att texter som berättas i första person innehåller två skilda dimensioner av berättarjaget, två olika diskurser. Jagberättarens splittring består i å ena sidan det upplevande jaget, och å andra sidan det berättande jaget.⁵²

Det upplevande jagets berättarröst präglas av närvaro i stunden och kan beskrivas som ett slags personifikation av reporterssubjektet självt. Jungstrand föreslår att se fenomenet som en extra-homodiegetisk situation: I återberättandet får läsaren träda in i reporterens huvud och ta del av vad vederbörande upplever och tänker just i stunden för mötet med det som skildras.⁵³ Det hela blir ett slags författarens fokalisering av sig själv, berättarjaget går in i huvudet på den textkaraktär som betecknar reportern själv. För att tala med Bengt Nerman och Den dramatiska metoden, är reporterssubjektet blott en rollkaraktär bland andra i texten, skiljd från regissören.⁵⁴ Således kan även reporterssubjektet fokaliseras (vi träder in i dess huvud).

---

⁵¹ Anna Jungstrand. *Det litterära med reportaget - om litteraritet som journalistisk strategi och etik* (Lund, Ellerström 2013), s. 59

⁵² Ibid, s. 62f

⁵³ Ibid, s. 64ff

⁵⁴ Nerman, 1973, s. 55

Det berättande jagets berättarröst präglas av efterhandskontemplationens retrospektiva återberättande av vad som ägde rum i mötet med det som skildras. Det berättande jaget bär i efterhand på en överblickande helhetssyn och försöker med distans till det upplevda sammanfatta mötet med skeendet. Förhållandet mellan berättarjagen är alltid hierarkiskt, där det berättande jaget ständigt står överordnat genom att föra handlingen framåt före, efter och mellan upplevda scener.⁵⁵

Dissonans eller konsonans

Vidare kan mellan dessa två nivåer av förstapersonsberättande, mellan dessa två diskurser, råda antingen dissonans eller konsonans.⁵⁶ Dissonans i självnarrationens förhållande mellan det upplevande och det återberättande jaget, uppstår när det upplevande uttrycker någon form av osäkerhet; som tvivel, rädsla, oro, okunskap eller vilshenhet. Detta går då i kontrast (därav dissonans) mot det berättande jagets överblickande och fasta styrning av berättelsen från början till slut.⁵⁷ Denna dissonans möjliggörs av det temporala avståndet mellan de två jagen och det berättande jagets distans till, samt efterhandsreflektion kring, det upplevande jagets intryck.⁵⁸

Emellertid råder konsonans mellan berättarjagets två diskurser om det upplevande jaget talar med samma säkerhet, överblick och tillgång till fakta som det berättande jaget, om det råder samklang mellan dessa två nivåer, om de drar åt samma håll.⁵⁹ Utan dissonansens inskrivna tveksamhet framstår inget som omprövat eller i efterhand tillagt.⁶⁰

Dissonans och dokumentär auktorisation

Dissonansens trovärdighet verkar annorlunda än konsonansens, och beskrivs som det mer tillitsskapande alternativet efter modernismens intåg.⁶¹ Vad dissonansens inskrivna tveksamhet gör, är att öppna upp för kritik och ifrågasättande av subjektets tillräknelighet. Detta kan enligt Jungstrand först tänkas skada reporterssubjektets trovärdighet, men uppvisandet av en svag sida och inre splittring sägs i reportaget snarare vinna läsarens sympati och igenkänning. Det hela fungerar som ett slags ärlighetens retorik där auktoritet vinnas genom ödmjukhet inför sin kompetens och upplevelsens begränsningar.⁶²

---

⁵⁵ Ibid, s. 65

⁵⁶ Ibid, s. 66

⁵⁷ Ibid, s. 67

⁵⁸ Ibid, s. 66

⁵⁹ Ibid, s. 75

⁶⁰ Ibid, s. 76

⁶¹ Ibid, s. 74

⁶² Ibid, s. 67ff

5.1.2 Narrativitet

Reportaget lägger extra vikt vid berättandet som performativ akt och berättelsen som konstruktion, genom att vara berättelsen om reporterns möte med verkligheten.⁶³

Intertextualitet

Berättelsens form är den struktur som reportern använder sig av för att förmedla sina fakta. Det i sig beskriver Jungstrand som ett slags intertextualitet, en koppling mellan det givna reportaget och alla berättelser som någonsin berättats. Anammandet av berättelsens formspråk som sådant försätter läsaren i kontakt med tusen och åter tusen andra berättelser.⁶⁴

Intertextualiteten fungerar också genom ett reportages koppling till och flirt med en specifik litterär text, som då agerar hypotext. Det rör sig i detta fall alltså om en alluderande intertextualitet genom anspelning och hänsyftning.⁶⁵

Metafiktion

Metafiktion som litterär strategi kan ta sig uttryck i exempelvis explicita berättarkommentarer eller paratextuella uttalanden, som inledningar och förord. Vad det hela handlar om är ett uppmärksammande av det egna berättandet, en blottläggning av berättandeprocessen och en uttalad medvetenhet om händelsernas fikcionalisering.⁶⁶ Exempelvis kan parallella scenarion målas upp, där bara ett har bäring på verkligheten. Jungstrand skriver att den alternativa fiktionen inte förtar verklighetsanspråket, utan snarare gör den starkare. I jämförelse med skönlitteraturen, där metafiktion bryter illusionen, fungerar metafiktion trovärdighetsbyggande inom journalistiken i ett omvänt förhållande.⁶⁷

5.1.3 Språkfunktion

Denna tredje infallsvinkel på litteraritetsbegreppet, förflyttar fokuset från subjektivitetens avsändande, organiserande, skrivande och berättande subjekt, till det mottagande, tolkande och läsande subjektet.⁶⁸

---

⁶³ Ibid, s. 82

⁶⁴ Ibid, s. 83f

⁶⁵ Ibid, s. 85

⁶⁶ Ibid, s. 87

⁶⁷ Ibid, s. 87ff

⁶⁸ Ibid, s. 103

Dokumentära metaforer

Dokumentära metaforer kan förklaras som de utomtextuella detaljer i verkligheten vilka lyfts fram i texten utan att vara betydelsefulla komponenter av det återberättade skeendet, utan att vara viktiga beståndsdelar av själva berättelsen, förutom genom sin funktion som symbolisk liknelse.⁶⁹

Reportern som gett sig ut i verkligheten för att förstå och tolka densamma, förväntas se mönster och linjer i de sammanhang hen möter, även i de minsta av detaljer. Det rör sig fortfarande om verkliga och ofabricerade detaljer, men av författaren görs ett urval av vilka som lyfts fram i ljuset och öppnar för läsarens mer mångtydiga tolkning. Bildledet återfinns alltså även det inom ramen för verkligheten, och fungerar såväl som dokumentärt anspråk som stilistiskt berättande genom reporterns huvudsakliga metod: iakttagelseförmågan. Dessa metaforer kan vara mer eller mindre pregnanta och signifikativt för reportagegenren är att berättaren ofta tar kommandot över tolkningen och styr läsaren i den riktning som tolkningen av de mångtydiga partierna är menad att ta. Exempelvis genom att det berättande jagets diskurs senare återkommer till bildspråket och förklarar hur det symboliskt ska tolkas. Återigen ett exempel på omvänt förhållande jämfört med skönlitteraturen, där mångtydiga metaforers tolkning sällan guidas.⁷⁰ Detta är vad vi menar med dokumentära metaforer och hur vi använder Jungstrands begrepp i vår analys. Märk väl, att dokumentära metaforer inte är att förväxla med retoriska metaforer, vilket är benämningen för den gängse användningen av metaforbegreppet – exempelvis när skogar benämns som gröna hav. I anslutning till Jungstrands begrepp dokumentära metaforer är också på sin plats att minnas Tom Wolfes tankar om litteraturens influens över reportagegenren, med författarens öga för vardagliga detaljer som avslöjar utsagda delar av karaktärernas verklighet.

Stilistiska experiment

Inte sällan i åtminstone litterära reportage bryts textens berättande struktur upp av variationer i stil och språkfunktion.⁷¹ Det handlar om att destabilisera den informativa funktionen så att läsarens tolkningsutrymme vidgas. Detta kan göras på fler sätt än genom metaforer, nämligen stilistiska experiment som typografiska utsvävningar eller när en mer poetisk läsart uppmanas.⁷²

---

⁶⁹ Ibid, s. 106

⁷⁰ Ibid, s. 107ff

⁷¹ Ibid, s. 109

⁷² Ibid, s. 112

Det vi analyserar som stilistiska experiment i vårt underlag är främst avvikelser från reportagens annars rådande berättarstil. När rytmen bryts upp och läsaren kastas in i en känsla av att det nu händer något i texten.

5.2 Retorisk stilistik - det ornamenterade och konstfulla språket

När det kommer till huruvida någons språk är konstfullt eller ej, vilket denna uppsats också intresserar sig för, finns goda skäl att vända sig till retoriken för att söka en möjlig definition av konstfullt språk. Detta gör vi genom Janne Lindqvists *Klassisk retorik för vår tid*. Den teoretiska traditionen är lång och strategierna för att övertyga genom talet många, men när det kommer till just den mest estetiska aspekten – har mycket handlat om utsmyckningar och språkliga ornament i form av troper och figurer.⁷³ Att på detta sätt pryda och smycka en text kan göras med många olika effekter som syfte, som att väcka en viss känsla, få något att framstå som enkelt eller helt enkelt undvika uttråkade åhörare.⁷⁴

5.2.1 Troper och figurer

I Tabell 1 (se bilaga) följer vad som för denna uppsats fungerat som ett slags kodschema med korta förklaringar av de troper och figurer som kodats i utvalda reportagetexter. Vi kommer i resultatdelen inte att redogöra för alla troper, utan istället sammanfatta hur användningen av troper generellt, av troper i helhet, skiljde sig åt mellan magasinerna.

5.2.2 Decorum

Decorum är den retoriska förmågan att uttrycka sig passande eller kongenialt, att anpassa språket efter talsituationen.⁷⁵ Det kan inom klassisk retorik sägas vara en av talaktens dygder. Decorum är svårt att ge en begriplig och träffsäker svensk översättning, men ett annat ord för decorum är aptum, vilket liknar engelskans apt som kan översättas till lämplig. Det handlar i sin tur om förmågan att följa sociala koder och förväntningar, att följa vett och etikett, att uttrycka sig på ett sätt som passar för tillfället.

---

⁷³ Janne Lindqvist, *Klassisk retorik för vår tid* (Lund: Studentlitteratur, 2016), s. 277-310

⁷⁴ Ibid, s. 266

⁷⁵ Ibid, s. 265

6. Metod

Materialet har analyserats genom kvalitativ textanalys, med avstamp i ovan teorier om litterära strategier och retorikens konstfulla ornamenteringar.

6.1 Metodval

Ekström och Larsson skriver att textanalys kan omfatta kvalitativa undersökningar för vilka det finns olika metoder.⁷⁶ Varje teoretisk tradition ställer utifrån sina teoretiska begrepp och perspektiv olika frågor till en text. Därtill framhåller författarna det motsägelsefulla i att skapa en modell för textanalys, vilket enligt dem till stor del handlar om att närma sig en text förutsättningslöst. Processen beskrivs gå ut på att “prova sig fram, öppna en dörr, ställa en fråga och göra en iakttagelse som man väljer att gå vidare med”.⁷⁷ Därefter är det möjligt att man upprepar processen från ett annat håll för att finna andra eventuella mönster. Med anledning av det argumenterar Ekström och Larsson för att försök att skapa en struktur i detta närmande av texter kan få begränsande effekt. Därtill är alla texter för olika för en enda analysmodell.⁷⁸ Således finns inte bara ett rätt sätt att analysera texter.

Speciellt ökar möjligheterna för denna uppsats analys av reportagetexter då en kvalitativ metod anläggs. Sohlberg och Sohlberg skriver att variationen inom den kvalitativa forskningstraditionen är så hög att det kunde vara rimligt att tala om flera kvalitativa traditioner.⁷⁹ När det kommer till textanalyser inom den kvalitativa traditionen har de länge förekommit inom humanioran och nu också blivit vanligare inom samhällsvetenskapen. I dessa sammanhang är beskrivningsmomentet vanligen sammankopplat med själva analysen. Emellertid handlar det om att ge rika, flerdimensionella beskrivningar som i praktiken aldrig innehåller strikt mätbara variabler.⁸⁰

6.2 Operationalisering

Operationaliseringen inleddes genom att vi valde ut de av Anna Jungstrands strategier, samt de av Janne Lindqvists troper och figurer som vi såg som relevanta för det källmaterial som redogörs för i punkt 6.3. Material och urval. Dessa strategier, troper och figurer blev därefter

---

⁷⁶ Larsåke Larsson och Mats Ekström, *Metoder i kommunikationsvetenskap* (Lund: Studentlitteratur, 2010), s 155.

⁷⁷ Ibid, s. 160

⁷⁸ Ibid, s. 160

⁷⁹ Britt-Marie Sohlberg och Peter Sohlberg, *Kunskapens former Vetenskapsteori och forskningsmetod* (Stockholm: Liber, 2013, tredje uppl.), s. 111

⁸⁰ Ibid, s. 111

variablerna för vår analys av litteraritet i studien.⁸¹ Därefter gav vi oss hän en textanalys genom översiktlig läsning av samtliga utvalda texter, under vilken vi genomförde en första kodning genom att i reportagen markera textstycken där våra utvalda strategier, troper och figurer förekom.⁸² Efter en första, översiktlig, kodning, genomförde vi en noggrannare kodning för att på så sätt utröna om och isåfall vilka mönster som kunde skönjas i texterna. I uppsatsens resultat- och analysdel redovisas dessa mönster genom textexempel tillsammans med tillhörande resonemang kopplade till teorin som presenterades i uppsatsens teoridel.

6.3 Material och urval

6.3.1 Systemmagasinen Filter och Offside

Filter är särskilt intressant att studera eftersom de profilerar sig själva som Sveriges bästa berättande journalistik. Offside som fotbollsmagasin är särskilt intressant att studera med anledning av sportjournalistikens i allmänhet lägre ställning.

Att vi väljer att jämföra de två magasinen beror på att de är två systertidningar inom samma koncern som inriktar sig på berättande journalistik i reportageform. Innebär skillnaden dem emellan, där en inriktar sig på sport och en inte, någon skillnad beträffande litteraritet och retoriska ornament?

6.3.2 Valda reportage

Tio reportage av vardera magasin, totalt 20, har valts ut som underlag för denna studie. Trots att både Filter och Offside kommer ut i tryckt pappersupplaga, har vi vänt oss till respektive webbsida i vår inhämtning. De digitala hemsidorna blir mer och mer viktiga även för dessa magasin som främst nischer sig åt långsam, genomarbetad och fördjupande journalistik, snarare än snabba klick. Offside har börjat marknadsföra sina texter online innan magasinet kommit till brevlådan. Ett exempel är intervjun med svenska herrlandslagets förbundskapten Janne Andersson, där han bland annat ifrågasätter den svenska 51%-modellen för ägande av idrottsföreningar. Det blev en snackis när andra medier plockade upp citaten från Offsides hemsida, innan pappersversion ens kommit ut.⁸³

---

⁸¹ Michael Karlsson och Bengt Johansson, "Kvalitativ innehållsanalys" i *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*, red. Mats Ekström och Bengt Johansson, 3 uppl. (Studentlitteratur AB, Lund 2019), s. 180

⁸² Johanna Ledin och Ulla Moberg, "Språklig analys av text" i *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*, red. Mats Ekström och Bengt Johansson, 3 uppl. (Studentlitteratur AB, Lund 2019), s. 193-222

⁸³ Vendela Ögren, "Janne Andersson om 51-procentregeln: "Inte säker"", *Expressen* 2022-9-13, hämtad från <https://www.expressen.se/sport/fotboll/janne-andersson-om-51-procentsregeln-inte-saker/> (2022-12-14)

Från Filters hemsida valdes reportage 1 och 2 (se bilaga) eftersom de var mest framträdande och skyltade med, 3-7 återfanns under kategorin "Rafflande reportage" där 1 och 2 också ingick. De tre sista, 8-10, kom i ett mejl med ämnesraden "missa inte de här Filterklassikerna". Mejlet skickades till prenumerationsmejladressen 3/11-22. Detta ökade spridningen i materialet, även om Filter främst lyfter fram de senaste och mest aktuella texterna.

Från Offsides hemsida hämtades reportagen från kategorin "Chefredaktörernas favoriter" vilket innebar stor spridning i materialet gällande skribenter och publiceringsår. Efter att ha uteslutit ett reportage (som snarare var en krönika) ersattes det av Martin Schibbyes "VM enligt Nepal" som vid tillfället, 28/11, var mest framträdande på hemsidan.

Samtliga reportage har inhämtats i den ordning som de presenterats på hemsidorna till vi nått önskat antal.

7. Resultat och analys

Här presenteras resultatet av vår undersökning, i vilket vi inleder med att göra skillnad på *ämnets reportage* och *platsens reportage*, ett mönster vi i materialet identifierat som ligger till grund för det resultat vi har sett.

7.1 Filter: ämnets reportage och förnuftet

Denna kvalitativa analys av utvalda reportagemagasin finner att reportagen i Filter för en mer ämnesinriktad, ofta till och med folkbildande, diskussion. Detta är det reportagemagasin vars texter mer vänder sig till förnuftet, snarare än till känslan – åtminstone i högre utsträckning än reportagen i Offside. Det kanske tydligaste exemplet är Filterreportaget “Den fjärde uppgiften” av Mattias Göransson, som syftar till att lära läsaren att tänka kritiskt. Genom reporterns samtal med professor Martin Rosvall ska läsarens förmåga att identifiera skitsnack väckas. Eller ett annat exempel: Filterreportaget “De bortvalda”, också det av Göransson, liknar en teknisk genomgång av vad som rimligen hände med Estonia, rent ingenjörsmässigt:

När bogvisiret väl bärgats från havsbotten 1,6 kilometer från förlisningsplatsen, och dykare väl dokumenterat eller tagit upp relevanta konstruktionsdetaljer från vraket, kunde tekniskt fynd efter tekniskt fynd matchas med överlevares vittnesmål. Exempelvis visade de skador Juhanson och Arak noterat när de klättrade ner för rampens baksida att den slagit emot konstruktionsdetaljer som stack fram under fören, vilket alltså visade att rampen under en period måste ha stått helt öppen mot de 4–6 meter höga vågorna. Hållfasthetsberäkningar visade att svetsfogar, fästen och låsbultar hade behövt vara uppemot tio gånger så kraftiga för att inte brista.⁸⁴

Reportaget igenom vänder sig Göransson främst till läsarens förnuft, med målet att denne skall vägledas till de rimligaste slutsatserna och att konspiratoriskt vinklade teorier skjuts ner.

Detta fokus på att upplysa läsare låter sig kopplas till Spellers ord om vad Bourdieu kallade medieintellektuella. Även om det från Göranssons sida här inte är fråga om att explicit ifrågasätta kapitalism, materialism eller konsumism, ges röst åt människor som själva försöker bryta igenom och nå ut med vad som anses vara en vettigare sanning. Litteraturen får en funktion som upprorsmakare och utmanare till dominerande och förhärskande tendenser i samhället.

Detta går i linje med Bourdieus diskussion om den höga smaken som inte låter sig förföras av enkel och lättåtkomlig njutning, utan istället kräver svårare utmaningar för intellektet och förnuftet. Ofta får läsaren av Filter inte bara sitt förnuft stimulerat, utan även prövat och utmanat. När ämnena dessutom berör åtstörningar eller beroendepersonligheter rör vi oss tydligt från, för att tala med Bourdieu, de sensoriskt sötade sockerdrickorna.

---

⁸⁴ Mattias Göransson, “De bortvalda”, *Filter*, nr. 8, 2021, hämtad från: <https://magasinetfilter.se/reportage/estonia-overlevare-de-bortvalda/> (2022-11-18)

Nog går det att argumentera för att reportaget, som går ut på att ytterligare utreda Estoniakatastrofen genom att källkritisk ifrågasätta teorier, visst vänder sig till känslan – nämligen den kittlande spänningen i att lösa gåtor och mysterier. Men fokus ligger på att förnuftet och källkritiken ska klargöra ämnet och göra läsaren mer upplyst.

Generellt sett är Filters texter ‘torrare’, och ligger närmre Stuart Allans forskning om det objektiva och sakliga språket. Allans resonemang om det objektivt torra journalistiska språket, vilket vi ser mer av i Filter, går också i samklang med Bourdieus höga litteratursmak. Detta genom frånvaron av det vräkiga, lättköpta, utsmyckade och sirapsaktiga språket. Att vi finner tendenser till Allans journalistiska ideal och Bourdieus höga smak hos Filter har rimligen till viss del att göra med vår betraktelse om ämnets reportage. När det inte är en plats som står i fokus, utan istället en sakfråga eller diskussion, behöver inte reportaget visuellt skildra något. Visuella skildringar återkommer vi till nedan.

7.2 Offside: platsen och det kluvna berättarjaget

När det kommer till Offside läser vi reportagen som mer centrerade kring platsen och miljön, där texterna snarare förmedlar en känsla, än att vända sig till en sakfråga som bör utredas med hjälp av förnuftet. Vi närmar oss då Bourdieus definition av lägre smak, den som vänder sig till känslans stimulans och låter den speciella miljön med dess tillhörande karaktärer utgöra litterärt tidsfördriv och nöje.

Detta faktum, att reportagen i regel skildrar en plats eller miljö, är möjligen en anledning till att Jungstrands litterära strategi om dissonans mellan de olika berättarjagen förekommer mer frekvent bland reportagen i Offside. Reportern är helt enkelt skickad till mer främmande miljöer med speciella persontyper och karaktärer, vilket skapar reportersubjektets förvirring, desorientering och osäkerhet i stunden. Här följer ett exempel på Jungstrandsk dissonans ur Offsidereportaget “En ultra på planen” av Olof Peronius, vilket handlar om den italienska, kommunistiska fotbollsklubben Livorno där stjärnspelaren i laget är lika mycket kommunistisk fotbollssupporter som åskådarna på läktarna. Peronius skriver:

Nu vimlar hemmasupportrarna förbi mig på väg mot insläppet. Jag har träffat ett 40-tal Livornoultras de senaste dagarna. Ändå känner jag inte igen en käft.

Var är alla?

Det dröjer ett par sekunder innan det slår mig: nästan alla jag har lärt känna är portförbjudna.⁸⁵

---

⁸⁵ Olof Peronius, “En ultra på planen”, *Offside*, nr. 1, 2006, hämtad från: <https://www.offside.org/reportage/en-ultra-pa-planen/> (2022-11-18)

Här har författaren under några dagar i Livorno ägnat sig åt ett slags nätverkande som gått ut på att knyta kontakt med och komma nära så många kommunistiska (huligan)supportrar som möjligt. Detta har krävt av reportern att röra sig i relativt svåråtkomliga och speciella miljöer. Efter vad reportern trodde var lyckat arbete förväntade han sig många kontakter att gå på fotbollsmatchen med. Men riktigt så lätt var det inte, vilket skapade förvirring vid själva fotbollsarenan. Cecilia Aare skriver i sitt resonemang kring regisserad verklighet om framställningen som en konsekvens av regissörens val.⁸⁶ När det kommer till längre reportage av berättande karaktär likt de i Filter och Offside, menar vi likt Aare, att texterna är medvetna, att författaren i fråga gör medvetna val. I detta fall förstår vi att Olof Peronius vet att hans kontakter var portförbjudna när han skriver texten. Men när han i efterhand återberättar skeendet, ett berättande vi kan likna vid en vattenkran, väljer han ändå att skriva ut sin osäkerhet och förvirring i stunden genom självfokalisering. Trots att frågetecknen är utredda släpper författaren på osäkerheten genom sitt berättandes kran, och vi får ärligt läsa vad han egentligen upplevde. Detta blir vad Jungstrand kallar ärlighetens retorik, genom dissonans. Berättaren låter osäkerheten stå kvar även efter händelsens lösning.

Ett till exempel på när Peronius ödmjukt och transparent skriver ut svårigheterna med uppdraget, och hur detta hanteras journalistiskt:

Mina försök att från Sverige få kontakt med Livornos ultras har varit fruktlösa, inte minst eftersom deras hemsida är stängd. Nu går jag på måfå in på en enkel bar i närheten av Livornos hamn och börjar snacka med en kille som heter Andrea.⁸⁷

Ovan uttrycks osäkerheten i stunden, innan kontakten med denna Andrea leder till att författaren slussas vidare till fler italienare, vars historier återberättas med distans och trygghet av det berättande jaget. Trots att han finner dessa historier släpps den tidigare osäkerheten på genom berättandets kran.

Vidare skapar det dissonanta jagberättandet i Offsides "Den svenska hoppen" av Christian Daun, här en distans till ämnet och berättelsen. Daun är lite vilsen och har hamnat med ett gäng konstiga människor som han inte riktigt förstår sig på. Han kan inte fullt ut relatera till dem. I reportaget följer reportern en fotbollstokig man som försöker gå på en amatörmatch om dagen, samtidigt som han arrangerar bussresor för främst likasinnade briter att följa med. I denna scen får reportern skjuts inför en sådan bussresa, men reportern misstolkar situationen:

– Du har inget emot att vi kör inom Enköping, va?

Jag säger att det är lugnt och tänker i min enfald att det rör sig om ett tankstopp på vägen till Stockholm.

---

⁸⁶

⁸⁷ Ibid.

– Bra, säger Jocke glatt. Det är ju Enköping–Rotebro klockan fem. Annars får jag ingen match i dag.⁸⁸

Vidare i reportaget:

Efter att ha räknat upp allas namn konstaterar han att förstagångsbesökaren Dave Johnson saknas. Laurence följer med Jocke in och letar. Jag får syn på en äldre herre i gubbkeps inne i kiosken.

– *Nah, it's not him*, förklarar Laurence. *English groundhoppers all look the same. Absolutely no dress sense.*

Laurence har en poäng. Folkhopen utanför bussen är funktionellt klädda. Löst sittande fleeejackor, urtvättade tröjor med fotbollsemlen, säckiga jeans och gympadojor.⁸⁹

Det upplevande jaget tar i stunden fel och misslyckas med att identifiera dessa engelska groundhoppers, men det berättande jaget ger Laurence rätt och förklarar klädstilen med distans. Det finns egentligen ingen anledning för reportern att skriva ut hur det upplevande jaget tar fel på en äldre herre i gubbkeps, men det bygger på distansen till dessa fotbollstokiga typer vilka han försöker förstå. Dissonansen springer ur mötet med udda karaktärer som ska skildras.

En slutsats vi drar är att reportage av granskande karaktär ofta går ut på att någon ska ställas mot väggen, eller att ett ämne ska nystas upp. Då lämpar sig inte längre Jungstrands litterära strategi med ett mer ödmjukt och försiktigt upplevande berättarjag. Tvärtom bör författarens utskrivna frågor där vara raka, hårda och säkra på sin sak redan i stunden. Här lämpar sig konsonans mellan jagberättarens två diskurser, det vill säga att självfokaliseringen i stunden framstår som lika påläst som det i efterhand berättade.

Granskningar förekommer i båda magasinerna, men är betydligt vanligare i Filter vilket då påverkar litterariteten. Samtidigt har vi i Offsidematerialet en granskning som är mer uppenbart litterär än Filters diton, vilket överensstämmer med resultatet i helhet. I Offsides "VM enligt Nepal" använder sig reportern Martin Schibbye av tydliga scener, smörjmedel (smörjmedel förklaras nedan), frekventa miljöskildringar och retoriska metaforer i bildspråket trots att det är en granskning av fotbolls-VM 2022. Scen i inledningen:

Av den 19-åriga nepalesen Anish Gurungs huvud återstår bara degigt kött. Kraniet är krossat. För att hålla ihop den sönderfallande huvudsvålen är bitarna lindade hårt med vitt fransigt tyg och silvertejp.

[...] Enligt traditionen ska munken lägga in mat i munnen på den döde, men det går inte att hitta någon mun i det som är kvar av Anish Gurungs huvud.

Ett klockspel ringer i mörkret och de anhörigas skrik ekar mellan stentemplen vid flodbanken. De gör så gott de kan och maten trycks in i det som är kvar av ansiktet. Elden börjar ta sig. Pappan kastar in socker, senapsfrön och korn i lågorna för att rena elden och runt resterna av kroppen i den röda kistan dukas ett femtiotal maträtter upp i små skålar. Kort därefter omsluter lågorna hans sons lik.

⁸⁸ Christian Daun, "Den svenska hoppen", *Offside*, nr. 5, 2011, hämtad från: <https://www.offside.org/reportage/den-svenska-hoppen/> (2022-11-18)

⁸⁹ Ibid.

Det var inte så här det skulle sluta.⁹⁰

Scenen avslutas dessutom med metafiktion genom att accentuera hur detta är en berättelse, med ett olyckligt slut. Här har vi att göra med en granskning av VM ur fotbollsmagasinet *Offside*, som trots att den är av samma granskande natur, på detta sätt skiljer sig litterärt från granskningarna i *Filter*.

7.3 Intertextualitet

Även om *Filter*reportaget "Dubbelgångaren", av Erik Eje Almqvist, delar titel med Dostojevskiromanen, återfanns alluderande intertextualitet i högre grad hos *Offsidereportagen*. Exempelen är många, inte minst mönstret av flirtar med Bibeln. Ur "Myten om Tjongavallen" av Jesper Högström [vår understrykning]:

Den staden, Trellehåla, har också skapat sig ett fotbollslag till sin avbild.

Men om man frågar Pål Lundin – eller vem som helst annars i Trelleborg – är det inget snack om att de däruppe – tyckarna, bedömarna, Thomas Wernerson och Ralf Edström – helst skulle se Trelleborgs FF förpassat till det yttre mörker där det skall varda gråt och tandagnisslan.⁹¹

"Myten om Tjongavallen" handlar om Trelleborg och dess främsta fotbollsförenings oförmåga att förändra sig, att ta klivet in i den nya tiden. När författaren skildrar Trelleborgs möjligen tjurskalligt envisa tendens att förbli med det trygga och invanda, vänder han sig till Bibeln. Samma mönster i "Därför vinner inte Holland" av Simon Kuper:

NÄR HOLLÄNDARNA avancerade allt längre i VM-turneringen började de känna sig som den ende rättfärdige mannen, den ende som kunde ha räddat Sodom och Gomorra.⁹²

Även så i "Zlatan slår igenom" av Mats Weman:

I mina öron låter det både sorgligt och skrämmande. Att få höra av sin förälder att man inte ska lita på någon. Men för Zlatan verkar pappans evangelium självklart.⁹³

I "Luftduellen" av Henrik Brandão Jönsson:

På pappret ter sig premiärmatchen som Davids kamp mot Goliat.⁹⁴

---

⁹⁰ Martin Schibbye, "VM enligt Nepal", *Offside*, nr. 6, 2022, hämtad från: <https://www.offside.org/granskning/vm-2022-nepal-gastarbetare-qatar-granskning-schibbye/> (2022-11-28)

⁹¹ Jesper Högström, "Myten om Tjongavallen", *Offside*, nr. 3, 2001, hämtad från: <https://www.offside.org/reportage/myten-om-tjongavallen/> (2022-11-18)

⁹² Simon Kuper, "Därför vinner inte Holland", *Offside*, nr 2, 2000, hämtad från: <https://www.offside.org/reportage/darfor-vinner-inte-holland/> (2022-11-18)

⁹³ Mats Weman, "Zlatan slår igenom", *Offside*, nr. 1, 2001, hämtad från: <https://www.offside.org/reportage/zlatan-slar-igenom/> (XXXX-XX-XX)

⁹⁴ Henrik Brandão Jönsson, "Luftduellen", *Offside*, nr. 3, 2007, hämtad från: <https://www.offside.org/reportage/luftduellen/> (2022-11-18)

Vi märker ett Bibelmönster i materialet. Men Offsideförfattarna brukar även intertextualitet flitigt till andra hypotexter än Bibeln, som *Du sköna nya värld* av Aldous Huxley i “Myten om Tjongavallen”:

Vad är egentligen detta »nya, tekniska« TFF [...] Är det inte, precis som den nya storbildsskärmen på Vångavallens långsida, ett påbud från den nya, sköna fotbollsvärld som egentligen önskar Trelleborgs FF långt åt helvete? ⁹⁵

Eller Bob Dylan's *A Hard Rain's A-Gonna Fall* i “Luftduellen” när regnet öser ner i anderna:

Hårt regn. »I heard the sound of thunder, it roared out a warning'«. ⁹⁶

Vi har hittills sett att Filterreportagen liknar vad Bourdieu skulle kalla högre romaner, genom att snarare vända sig till intellektet i egenskap av ämnets reportage. Detta medan Offsidereportagen beskriver platser och miljöer och därigenom vänder sig till känslan. I relation till det kan vi genom Bourdieus *Distinction* ge förslag på förklaring till varför intertextualiteten är vanligare i Offside: Den lägre värderade sportlitteraturen vänder sig inte till den höga, svårflörtade och krävande bourgeoisin, utan låter sig nyttja Jungstrands strategiska intertextualitet utan återhållsamhet för att charma och kittla läsaren. Den räds icke heller att beblanda sig med andra kulturella verk, finkulturella eller populärkulturella. Att använda sig av kittlande och charmerande grepp är, enligt Bourdieu, vad som konstituerar den lägre litteraturen; stilgreppen och knepen att locka läsaren distanserar platsens reportage från ämnets mer avskalade dito. Intertextualitetens funktion i Offside kan på så sätt ses som “billiga effekter som karaktäriserar en påträngande elegans”. ⁹⁷

Att intertextualiteten är vanligare i Offside, med blinkningar till såväl populär- som finkultur, kan också rimligen vara ett uttryck för en större litterär lekfullhet i sportmagasinet, en lekfullhet som möjligen springer ur decorum och de bevakade ämnens status. Med känsla för decorum och situationens tvingande funktion på språket tillåter inte Filterreportagen en lekfull ton i de folkbildande eller allvarsamma reportagen. Men att Offside handlar om den låga fotbollen skapar en situation där litterariteten inte hålls lika stramt av seriositet.

7.4 Troper

I samma, av decorum tillåtna, anda av lekfullhet nyttjades retoriska troper gladeligen i Offsidereportagen. I “Myten om Tjongavallen” hämtas mycket av metaforerna och liknelsernas bildspråk från döden (våra hakparenteser):

---

⁹⁵ Högström (2001)

⁹⁶ Brandão Jönsson (2007)

⁹⁷ Bourdieu (2010), s. 488

Vad har denna gräsplan, där fiskmåsar yr i vinden från havet och Östervångsparkens avlovade träd står som dystra begravningsgäster [liknelse] bakom ena målet, att tillföra i en värld där puls, atmosfär, kroppsfiner och tifoarrangemang är det härskande idealet? ⁹⁸

Vidare ur samma reportage:

Med ett kontrakt som bara är skrivet på ett år arbetar Ole Mörk med ett rep om halsen och en fallucka under fötterna. [metafor] Arrangemanget påminner närmast om ett avancerat psykologiskt experiment [liknelse] med avsikten att försätta alla inblandade i en så besvärlig situation som möjligt. ⁹⁹

Och:

spiken i det malmötiska högmodets kista [metafor]. ¹⁰⁰

Ur “Därför vinner aldrig Holland”:

Stam – med ett passande efternamn [paronomasi] – hade fått sitt genombrott under det senaste året och hans uppgift var att med sin muskelstyrka ge stadga åt svärmorsdrömmarna [metafor]. Han var den senaste i en lång rad av stovuxna, tysta försvarsspelare från landsorten [perifras] som städar upp [metafor] efter artisterna [metafor] från Amsterdam [perifras]. ¹⁰¹

Ur “Luftduellen”:

För dem handlar det inte bara om att deras lag slår Flamengo. Det handlar om att Bolivia [synekdoke] slår till Brasilien [synekdoke]. Sydamerikas fattigaste land [perifras] knäpper kontinentens stormakt [perifras] på näsan [metafor]. David är på väg att vinna mot Goliat [intertextuell metafor]. ¹⁰²

Som vi försöker visa här är viljan att nyttja troper som gör texterna mer målande och färgstarka, stor i Offsidetexterna. Även det går att koppla till att den tilltänkta publiken tilltalas av det dramatiska, livfulla och känslofyllda, en beskrivning som även stämmer in på fotbollsintresserade. Som Bourdieu skrev är denna sport enligt den goda smaken lägst av idrotter, på grund av tendensen att rulla i smutsen och den bristande behärsningen av känslöytringar från både utövare och publik, vilken buar, visslar och ropar okvädesord. Även inom det journalistiska fältet ges sportjournalistiken en låg status, bland annat för sin tillvändelse till marknaden. Sportjournalistiken låter sig, för att tala med Bourdieu och English, befläckas av ekonomisk vinning och bred publik. Vi har alltså att göra med ett lågt ämne i fotbollen.

Den frekventa användningen av retoriska ornament korrelerar också med Bourdieus beskrivning av den låga kulturens enkla och billiga effekter som påträngande försöker charma den lättflörtade arbetarklassen. Användningen av det utsmyckade språket går också att sammanlänka med vårt resultat om platsens reportage. När en miljö skall skildras, ställs högre krav på att levandegöra den specifika platsen. Det kan uppmuntra till målande och

---

⁹⁸ Högström (2001)

⁹⁹ Ibid.

¹⁰⁰ Ibid.

¹⁰¹ Kuper (2000)

¹⁰² Brandão Jönsson (2007)

metaforiska miljöbeskrivningar, i högre grad än när reportage fokuserar på exempelvis ämnet att tänka kritiskt. Så kan Offsides trop-rikedom få funktionen av att försätta läsaren i en känsla som speglar den skildrade miljön.

En vanligt förekommande trop i Offsidereportagen, som aldrig förekom hos Filter, är paronomasi: ordlek. Detta säger oss också en del om lekfullheten hos Offsideförfattarna, vilket ytterligare understryker diskussionen om decorum och vad som tillåts för genren. Till exempel i “Utan rättvis chans” av Oskar Månsson, ett reportage som går ut på att granska polisiärt överväld mot fotbollssupportrar. När polisen lämnar ut långt fler dokument än de ombetts göra, används ordet pappersmassa som en lek mellan ett stadie av pappersproduktionen och en stor mängd papper.

Pappersmassa. Efter ett antal samtal till polisen får Martin Lundgren loss förundersökningen, delvis sekretessbelagd, till sitt nerlagda fall. Av någon anledning skickar utredaren Eije Ekengren med varenda anmälan som inkom efter händelserna på Tele2 Arena den 19 oktober, kvällen då Martin blev slagen.¹⁰³

7.5 Scenanvisningar tillika smörjmedel

Den sista av de tydligast identifierade skillnaderna rör vad vi i denna uppsats – med inspiration från Cecilia Aare och Bengt Nerman – kommit att kalla scenanvisningar, eller mer metaforiskt: smörjmedel mellan replikerna. Aare har, som vi visat, föreslagit att se på reportagetexter som regisserad verklighet, där innehållet presenteras som uppställt i ett drama. Bengt Nerman delar synsättet i sin dramatiska metod där han analyserar reportaget som en scenföreställning innehållande rekvisita, kulisser, roller och publik med mera. I samklang med denna tidigare forskning kallar vi detta resultat för scenanvisningar.

Denna koppling mellan reportaget och det regisserade dramat är inte heller frånvarande i vårt eget material. Exempelvis benämner Offside i denna metafiktiva paratextuella kommentar till Olof Peronius “En ultra på planen”, själva berättelsen som ett drama med karaktärer (persongalleri) och huvudperson:

Lagkaptenen är uttalad kommunist, på läktaren vajar sovjetiska flaggor. Livorno är laget och staden som går på tvärs mot hela samhällsklimatet i Italien. När Lazio kommer på besök med sitt fascistiska bortafölje hotar spänningarna att explodera. Offside träffade dramats huvudperson.¹⁰⁴

Ett annat exempel på denna koppling mellan reportage och scenföreställningar ur “Myten om Tjongavallen”:

Blandningen av fars och tragedi är typisk för TFF:s vårsåsong.¹⁰⁵

---

¹⁰³ Oskar Månsson, “Utan rättvis chans”, *Offside*, nr. 2, 2016, hämtad från: <https://www.offside.org/granskning/utan-rattvis-chans/> (2022-11-18)

¹⁰⁴ Peronius (2006)

¹⁰⁵ Högström (2001)

Med scenanvisningar och smörjmedel talar vi om en sorts gestaltning där Offsides författare skapar känsla genom ett slags mikrosener. Likt när man läser ett drama, finns mellan replikerna scenanvisningar som visar hur en rollkaraktär förmedlar sina repliker. Så detaljerade är i regel inte samtalen i Filterreportagen. Här är exempel på hur scenanvisningar eller smörjmedel mellan repliker är vanligare bland Offsidereportagen (våra understrykningar), ur “Luftduellen”:

- Vad är det du säger? säger Mario Campos. [...] Jag gör en konstpaus, och skjuter sedan in mer ved i brasan:
- De är Flamengo, Brasiliens största klubb. [...] Den paraguayanske fotbollsadministratören ser mig djupt i ögonen.
- Inflytande, my ass! Flamengo har en röst som alla andra. [...] Han tar sig för pungkulorna.
- Deras problem är att de saknar kuk! [...] Mario Campos letar upp det bolivianska fotbollsförbundets läkare, som också befinner sig på flygplatsen på väg hem. [...] Han står med några kollegor från förbundet vid flygplatskiosken.
- Vad är det du säger?
- Commebols rosenrasande representant återberättar historien. Båda vänder sig mot mig för att höra om jag vet något mer.
- Inte mer än att doktor Borges har kontaktat det argentinska fotbollsförbundet. [...]
- Den bolivianske läkaren suckar.
- Inte nu igen. [...] Han hämtar andan.
- När Blooming eller de andra lagen i Santa Cruz ska möta Real Potosí är det samma sak som för vilket brasselag som helst. [...] Den bolivianske fotbollsläkaren tar av sig glasögonen, putsar den ena linsen och sätter på sig dem igen.¹⁰⁶

Som synes i ovan textexempel från ett reportage om en fotbollsmatch som spelades på över 4000 meters höjd, är det sällan som repliker tillåts läsas utan scenanvisningar emellan dem. Varje pratminus ackompanjeras av kroppsspråk, gester eller liknande så att läsaren inte bara får till sig vad som sägs, utan även hur det sägs. Detta kallar vi också för ett slags litterärt smörjmedel, för att det ger driv i läsningen och mjukar upp övergången mellan de olika rösterna, likt bryggor. Läsaren tillåts andas mellan replikerna, pauser skapas. Man ser skeendet framför sig, till skillnad från i Filter där främst replikerna talar. I platsens reportage talar även personernas kroppsspråk, i ämnets reportage talar främst citaten.

Här följer det kanske tydligaste exemplet på Filters i regel mer begränsade användning av scenanvisningar och smörjmedel mellan replikerna. Istället låts intervjupersonerna tala för sig, utan författarens tydligt närvarande penna, och ämnet står i centrum. Rent, avskalat, sparsmakat, tvättat och Allanskt torrt och neutralt utan reporterssubjektets tydliga röst. Utdraget är ur Filterreportaget “En gång i Göteborg” av Oskar Sonn Lindell, om tv-serien *Upp till kamp*, och de långa citaten är kortade:

Gudnason fick provspela för rollen som rockmusikern Tommy inför Marcimain och rollsättaren Jeanette Klintberg.

---

¹⁰⁶ Brandão Jönsson (2007)

- Sverrir hade en släpig stökighet som jag gillade, säger Marcimain. [...]
- Så Micke visade mig en bild på när jag hade lite längre hår [...]
- Det var viktigt att skådespelaren som skulle gestalta Lena hade en självklar musikalitet [...]
- Jag hade arbetat som skådespelare sedan jag var 18 [...]
- Den var helt fantastisk, säger Marcimain. [...]

I jakten på skådespelaren som skulle gestalta läkarstudenten Rebecka hittade Klintberg någon som var helt obekant för den svenska publiken.

- Jag flyttade till Frankrike som 17-åring [...]
- Ruth bodde i Paris, säger Klintberg. [...]
- Peter Birro var som en legendar från min uppväxt, säger Vega Fernandez. [...]

När Jeanette Klintberg letade efter rätt person till rollen som överklasskillen Erik fastnade hon för ett svartvitt klassfoto från Teaterhögskolan i Malmö.

- Jag såg Simon J Berger och tyckte att han hade en intressant blick [...]
- Jag hade inte tagit min examen än [...]

Oskar Söderlund:

- Jag minns hur jag stod i hallen på Götafilms kontor [...] ¹⁰⁷

Reportaget består i mångt och mycket av citat efter citat från olika personer. Ibland är författaren så sparsmakad att bara namnen skrivs ut i sin ensamhet, som med Oskar Söderlund. Som om intervjupersonerna talade med varandra utan reporterens inblandning.

Vidare exempel ur ett annat reportage på hur Offsides reportrar jobbar med scenanvisningar, i kombination med miljöbeskrivningar, och inte enbart repliker och dialoger, ur “Den svenska hoppen”:

Föreningsordföranden och groundhoppert fortsätter ner i en dunkel källare och möter den omisskännliga doften av tigerbalsam. I omklädningsrummet står en röd plastback med tomflaskor: Cuba Cola, krusbärsläsk, sockerdricka...

- Vill ni komma ner här och kika innan matchen så går det säkert att ordna, säger Andersson.

Jocke nickar och fortsätter sin inspektion av lokalerna. En bar och en radda nedsuttna skinnsoffor. Ett medfaret hockeyspel.

- Du måste se domarens omklädningsrum, säger Anders Andersson.

Han gläntar på dörren till pannrummet, knappt fyra kvadratmeter stort. Ett proppskåp, en varmvattenberedare och en minimal träbänk på vilken domaren förväntas klä om.

Joachim Hedwall vänder sig till Anders Andersson med ett stort flin över läpparna.

- Jag kan säga direkt att det här kommer killarna att älska. Det är perfekt! ¹⁰⁸

¹⁰⁷ Oskar Sonn Lindell, “En gång i Göteborg”, *Filter*, nr. 87, 2022, hämtad från: <https://magasinetfilter.se/reportage/upp-till-kamp/> (2022-11-18)

¹⁰⁸ Daun (2011)

Också användningen av scenanvisningar kan kopplas till att Offside står för platsens reportage. I likhet med de retoriska troperna som levandegör platsen, och den Jungstrandiska dissonansen i mötet med platsen, i mötet med verkligheten, kan fokuset på att skildra en miljö ligga bakom mängden scenanvisningar. Vid läsning av platsens reportage är det av större betydelse att se platsen och dess scener framför sig.

När detaljer väl lyfts upp i Filter har de ofta ett tydligt syfte för diskussionen, nästan som små dokumentära metaforer varje gång. Ett exempel ur "Kicktorsken" av Marcus Lundblad-Joons, som handlar om komikern Mårten Anderssons behov av kickar likt en beroendepersonlighet (samtalet pågår här i Mårten Anderssons trädgård):

En bit bort från tomten, där äppelträden nu står i full blom, skymtar travbanan Solvalla.¹⁰⁹

För att sedan följas av:

Han säger att han inte ser några risker med närheten dit.¹¹⁰

Exemplet ovan är mer än detaljer likt scenanvisningarna där någon suckar eller tar av sig glasögonen för att putsa ena glaset. Det är snarare detaljer som fyller ett syfte utöver att skapa känsla, närvaro och inlevelse – träden som står i blom utanför Solvalla lyfts för att leda samtalsämnet framåt. Det fungerar som symbol för gambling, Lundblad-Joons gör en poäng av just den beskrivningen. Han beskriver inte Solvalla främst för att läsaren ska se platsen framför sig i sitt inre, utan för att han vill tala om spel på hästar.

I Offside beskrivs dessutom de flesta rösterna med kroppsattribut, kroppsspråk, gester och klädsel. Det är sällan vi inte vet vad någon har på sig, för behåring eller hur de för sig.

Exempel på detta tydliga mönster ur "Den svenska hoppen":

Jockes öl smakade förträffligt – tills en främmande man med rakad hjässa och Wolverhamptontröja kom fram till honom.¹¹¹

Även:

– Den hade tydliga inslag av citrus och vanilj, säger Lee och låter tumme och pekfinger mötas i en cirkel. *Just wonderful!*

Till vänster om honom dricker Steve Foody direkt ur flaskan. Han ser ut att vilja smälla till sin ölkonnässör till granne. Steve har vresig skäggstubb, tjuvacke och tovar av armhålhår som sticker ut från linnen. Han och Lee West skulle knappast umgås privat men de delar inställningen till fotboll.¹¹²

I Filter får vi ta del av utvalda intervjuobjekt och koncentrera oss på deras budskap utan att veta så mycket mer om hur de ser ut eller för sig. I Offside möter vi en flod av människor med rakade hjässor, specifika tröjor, vresiga skäggstubb, torvar av armhålehår, som

---

¹⁰⁹ Marcus Lundblad-Joons, "Kicktorsken", *Filter*, nr. 87, 2022, hämtad från: <https://magasinetfilter.se/reportage/marten-andersson-krypto/> (2022-11-18)

¹¹⁰ Ibid.

¹¹¹ Daun (2011)

¹¹² Ibid.

gestikulerar med tummar och pekfingrar, som dricker ur flaskan, eller ser ut att vilja smälla till någon. Hela tiden kroppsattribut, kroppspråk, kläder och gester. Detta mönster stämmer överens med resonemanget kring scenanvisningar och smörjmedel. Återigen ser vi tydligt att Filter står för sakämnets reportage, Offside för miljöskildringens reportage, vilket korrelerar med olika sorters litterära strategier och funktioner.

7.6 Magasinens likheter

Samtidigt som vi nu redogjort för de tydligaste tendenserna till skillnader mellan magasinerna emellan, finns anledning att belysa likheterna för att nyansera analysen. Vad beträffar litterära strategier som dokumentära metaforer, metafiction och stilexperiment fanns likheter i användningen.

7.6.1 Dokumentära metaforer

Nedan exempel är ur ett reportage i Offside, "Kärlek i mörker" av Johan Orrenius, om den cancersjuka Issa Iskander som till vardags är sportchef i Husqvarna FF och samtidigt balanserar dessa två realiteter. Istället för att Orrenius skriver ut hur viktig Issa är för föreningen, och hur viktig den är för honom, lyfter han upp små detaljer ur verkligheten; som telefonens övertydliga tjatande:

[...] – Men i dag känner jag mig faktiskt lite piggare. Det är nog för att det är matchdag.

Issas telefon ringer.

– Det är kassören, vad vill han nu, då? Hej! Nyckeln till kiosken vid huvudentrén? Den har jag, men Johan har också nycklar till alla dörrar. Jag kommer dit snart. Hej!

Så fort han har lagt på ringer telefonen igen.

– Nu är det farsan som ringer.

Issa byter språk till arabiska och avslutar samtalet efter tio sekunder.

– Kom, vi drar till Jalla Jalla-huset. Massa släktingar där. De väntar på oss med maten.

»Jalla Jalla-huset« ligger bara 50 meter från Issas eget. På bottenvåningen ligger Barnarps Pizzeria där Issas lillebror Robert jobbar. På övervåningen bor föräldrarna Malek och Sabah. Även Marias mamma Eva är där för att äta påsklunch, liksom flera kusiner och syskonbarn. I huset finns också en ortodox präst i svart kappa och buskigt skägg. Det första som händer när Issa gör entré är att prästen tar honom avsides.

– Vi kommer snart, säger Issa. Han ska bara be för mig en stund.

När prästen är klar dukar Sabah fram maten. Snart dignar faten av syrianska läckerheter, men Issa får knappt ner en bit. När Sabah tittar på honom med bekymrad min ger han sin mamma en puss på kinden.

[...]

– Mamma och pappa är mina förebilder, säger Issa. Mamma som överlevt krig, uppfostrat fem barn och klarat av ett nytt land. Och så pappa ... som åttaåring vaktade han får, som tolvåring var han kakelsättare, som femtonåring blev han förman på ett

bygge. Sedan i Sverige: dubbeljobb, aldrig en sjukdag, egen restaurang. Men fotbollen var han skeptisk till, han förstod inte vad jag skulle ha den till.

Issas telefon ringer.

– Nu är det ordföranden. Tjena, Stefan. Om det är krav på att ha livescore? Den får jag kolla upp, du. Men vi åker nu!

Sabah skakar på huvudet.

– Fotboll. Bara fotboll, fotboll, fotboll. ¹¹³

Telefonens ringande blir i scenen nästan ett mantra. Varje gång är det något relaterat till fotbollen, som tränger undan sjukdomen. Detta gestaltas genom att han får en snabb behandling av en präst – vi glömmer inte sjukdomen, men den tilldelas bara ett litet utrymme – sedan är det genast tillbaka till det upptagna arbetet. I Jalla Jalla-huset trängs sjukdomen undan så fort han fått sin snabbbehandling av prästen, samtidigt som Issa hyllar sin far för sitt eviga och idoga slit. Även om Issa inte ännu är på fotbollsmatchen utan äter middag med sin släkt, läggs fokus på att arbeta – genom hyllandet av faderns oupphörliga jobb. Det hela blir en liknelse för Issas förhållande till sin cancer. Som avslutning tar författaren kommando över hur tolkningen ska göras genom: “Fotboll. Bara fotboll, fotboll, fotboll.” Vi kan också läsa hur fotbollen gör honom piggare:

Efter maten sjunker Malek ner i soffan och tittar ointresserat på en repris av 90-talsserien Rena Rama Rolf som rullar på TV:n. Han klickar fram serietabellen på sin telefon och konstaterar nöjt att endast andraplacerade Mjällby har gjort fler mål än HFF. Issa verkar ha somnat. Malek säger:

– Bitarna börjar falla på plats för oss nu. Fortsätter vi så här kan det bli vår bästa placering under min tid i A-laget.

Då hörs från sängen:

– Hallå, vi låg i Superettan när du kom hit. Har du glömt det eller? Herregud, Malek. Herregud.

Malek ler. Maria rättar till Issas täcke. På TV:n skäller Lasse Brandebys hetlevrade rollfigur ut sin svärmor och i trädgården kämpar sig en vit robotgräsklippare av märket Husqvarna över en liten kulle. ¹¹⁴

Issa tycks sova, vilket symboliserar det mellantillstånd han befinner sig i, i ärlighetens namn döende, men fotbollen väcker honom till liv i sängen och fyller honom med repliker. Att Orrenius lyfter gräsklipparen, av märket Husqvarna, som kämpar i en kulle i TV-programmet, fyller ingen annan funktion än att likna Issas kamp mot döden, en kamp som delvis utövas genom fotbollen och Husqvarna FF som skänker styrka. Så använder sig Orrenius av Jungstrands dokumentära metaforer.

På samma inslagna väg var det i *Offside* vanligare än i *Filter* att reportagen avslutades med dokumentära metaforer som knöt ihop säcken för hela berättelsen. Här är avslutningen

---

¹¹³ Johan Orrenius, “Kärlek i mörker”, *Offside*, nr. 4, 2017, hämtad från:

<https://www.offside.org/portratt/karlek-i-morker/> (2022-11-18)

¹¹⁴ Ibid.

av "Myten om Tjongavallen" där hela berättelsen kretsar kring Trelleborgs FF:s oförmåga att förändras. Klubbens identitet och själ var cementerad, och försöken att ändra på dessa var dömda att misslyckas.

Istället kommer hösten och dimmorna rullar in från havet och palmerna tas in i palmernas stad för att övervintra i sina växthus. Och på andra sidan Öresund sitter Ole Mörk, den besvärlige dansken som ryckte luvan av folk och frågade om de var där och bara fick tystnad till svar. Mörk fäster blicken och ler plötsligt:

– Jag tycker om Trelleborg, jag kommer alltid att titta efter deras resultat i tidningen. Jag minns hur kaffet brukade dukas upp inne på kansliet, alltid med kopparna och faten på samma plats.

Han skakar på huvudet.

– En enda gång hade jag velat flytta om dem.¹¹⁵

Här lyfts kaffekopparna fram, detaljer ur verkligheten som accentueras, av ingen annan anledning än som liknelse för föreningens statiska tillstånd och låsning vid det gamla och invanda. Karaktären som talar försökte förändra Trelleborgs FF, utan framgång. Han flyttade inte om kopparna och faten, som förblev som de alltid varit.

I Filterreportaget "Dubbelgångaren" nyttjades flitigt såväl dissonans som dokumentära metaforer, vilket här samverkar:

Johnny Skalin är ingen entusiasmerande talare och det är svårt att hålla koncentrationen uppe. När jag ser mig om i publiken upptäcker jag att jag är den enda journalisten som har satt sig på främsta raden. Några stolar från mig sitter partiledaren Jimmie Åkesson i tajta kostymbyxor. [...] Sedan inser jag att den enda partirepresentanten som inte sitter på främsta raden är Erik. Jag måste ha tagit hans plats. Just som jag tänker att det nog inte spelar någon roll ser jag hur kameramannen från SVT sätter sig i hörnet av rummet och riktar kameran mot mig. För ett ögonblick får jag panik och tänker på alla släktingar och gamla klasskompisar som kommer att se mitt ansikte i Aktuellt och dra felaktiga slutsatser om vad det blivit av mig.

Jag börjar svettas, anlägger en kritisk min och antecknar frenetiskt i mitt block, för att signalera att jag är här som journalist.¹¹⁶

Reportern Erik Eje Almquist skriver ett reportage om SD-politikern Erik Almquist, där hela vinkeln är att den förre besväras av att de delar namn, och ämnar be den senare att byta sitt. Nästan lite väl tillrättalagt, ser vi hur reportern råkar ta politikerns stol – symboliskt byter de plats med varandra – vilket är en liknelse för författarens rädsla att förväxlas med politikern. Dissonansen består här i att reportern på plats begått ett misstag som får denna att svettas, och försöker i sin osäkerhet och skam övertydligt signalera sin journalistroll, vilket i sig även blir ett slags metafiction. Det accentueras och påminns om att det som läses är ett reportage och berättelsen blir lika mycket berättelsen om berättandet. Ytterligare exempel på dokumentär metafor ur samma text:

Erik, fyra andra ur partistyrelsen och jag får poliseskort de fyrahundra meterna tillbaka från mötet till hotellet. En kvinna som passerar oss med sin hund spänner ögonen i mig och säger:

– Ni är inte jättevälkomna här, kan jag säga.

---

¹¹⁵ Högström (2001)

¹¹⁶ Erik Eje Almquist, "Dubbelgångaren", *Filter*, nr. 15, 2010, hämtad från: <https://magasinetfilter.se/reportage/dubbelgangaren/> (2022-11-28)

Jag håller återigen upp mitt anteckningsblock i ett fåfängt försök att signalera journalist, men hon ger mig bara en arg blick och drar i kopplet.¹¹⁷

Så använder sig Erik Eje Almqvist av flera jungstrandiska strategier på ytterst tydligt vis.

7.6.2 Subjektivitet

Tom Wolfes ord om The New Journalism, med ett förstapersonsberättande från karaktärernas egna perspektiv, var också en tydlig faktor i materialet där författarens eget liv tilläts ta stor plats i berättandet. Här är för tydlighetens skull värt att upprepa hur det subjektiva, i motsats till det objektiva, i denna diskussion bör förstås som ett personligt perspektiv, inte nödvändigtvis som partiskhet. Det objektiva blir då det opersonliga, frånvaron av jaget, av subjektet.

I “Dubbelgångaren” är hela reportagets premiss att journalisten Erik Eje Almqvist vändas över att dela namn med SD-politikern Erik Almqvist och söker upp denne för att be honom byta namn. Just denna subjektivitet återfinns på liknande sätt i båda magasinen, med tydligast exempel –märk väl, inte mest frekvent – i Filter där det ligger till grund för två reportage. De byggs nästan helt upp kring författarens egen person. I det andra, “Regnskogens barn” av Marcus Haraldsson, konstrueras berättelsen kring att författaren som själv samlade in pengar till Barnens regnskog med sin mamma återvänder till Costa Rica i vuxen ålder. Vissa av passagera blir närmast självbiografiskt subjektiva och personliga:

SJÄLV VAR JAG elva år gammal när jag sveptes med av den nya massrörelsen. Min fyra år äldre bror Stefan och jag växte upp i lärarbostaden 50 meter från Steneby Kyrkskola, där båda våra föräldrar jobbade i olika omgångar. Det var en klassisk svensk byskola, 15 kilometer från centralorten Bengtsfors. Hela skolan, årskurs 1–6, hade drygt 40 elever samlade i två klassrum. På första våningens lågstadium regerade Ulla som vi sjungit religiösa psalmer med varje morgon medan hon spelade på orgeln. Jag gick nu på mellanstadiet på andra våningen med mamma Monica som lärare.¹¹⁸

Vidare:

Mamma fascinerades och inspirerades av arbetet på skolan borta i Södermanland och den massiva kampanj de startat. Samtidigt var hon skeptisk. Räckte det med att bara skicka över pengar? Små barn som köpte någon annans regnskog på andra sidan jorden. Att skydda den måste rimligtvis vara mer komplicerat.

Hos henne mognade en idé som framstod som alltmer självklar: vi skulle åka till Monteverde. Hon ville undersöka vad som egentligen hände med pengarna som skickades dit.

De flesta tyckte att det var vansinne. Min pappa Inge hade livlig och mörk fantasi och hans inre skapade alla möjliga scenarier där mamma och jag försvann på andra sidan jorden. Även kollegor, vänner och mammas egen pappa Thure var helt emot tanken att ta med mig, som nu skulle fylla 12 år, på en månads lång resa till Centralamerika.¹¹⁹

Exempel på subjektiviteten i Offsides texter, ur “Luftduellen” av Henrik Brandão Jönsson:

– Jävla dårar! Man kan fan inte landa förrän det strular till sig, suckar sportchefen.

---

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ Marcus Haraldsson, “Regnskogens barn”, *Filter*, nr. 85, 2022, hämtad från: <https://magasinetfilter.se/reportage/barnens-regnskog/> (2022-11-18)

¹¹⁹ Ibid.

Själv är jag på bättre humör.

Det är första gången jag återser Santa Cruz sedan »Gaskriget« i oktober 2003, då jag mellanlandade på Aeropuerto Internacional Viru Viru på väg till den belägrade huvudstaden La Paz. Stämningen var orolig. Regeringsstyrkorna hade skjutit ihjäl 83 revolterande indianer som ville nationalisera landets naturgas. En fransk journalist blev misshandlad av upprorsmakarna. De trodde att han var amerikan.

På flygplatsen lade jag märke till att det var ovanligt många militärer på plats. Utanför såg jag hundratals soldater i en järnring kring terminalen. Det visade sig att den sittande presidenten Sánchez de Lozada hade lyckats fly från presidentpalatset i La Paz med helikopter, och befann sig på flygplatsen i Santa Cruz i väntan på kvällsfligheten till Miami.

Jag blev först med en världsnöhet från Latinamerika. Santa Cruz har varit en speciell stad för mig sedan dess.¹²⁰

Den här passagen återger Brandão Jönsson för att staden är speciell för honom, detta är ett personligt sidospår, en personlig utsvävning. Samtidigt visar författaren att han varit med tidigare, i ett slags trovärdighetsargumentation mellan raderna. När vi som läsare går vidare i texten har vi med oss att reportern är erfaren. Det personliga kan här sägas vara ytterligare retorik som bygger förtroende för talarens karaktär, i likhet med Jungstrands ärlighets- och ödmjukhetsretorik som vi gått igenom gällande dissonansen. Hon resonerar kring hur reporterssubjektets personliga subjektivitet kan väcka tillåt hos läsaren.

7.6.3 Stilexperiment

Nyttjandet av den litterära strategin stilexperiment skiljde sig inte åt nämnvärt mellan de olika magasinens reportage. I Filterreportaget ”Regnskogens barn” händer det att rytmen bryts upp och övergår i ett febrigt rabblande. Eleverna på Fagerviksskolan visas ljudband och flera magasin diabilder som skildrar den regnskog barnen potentiellt kan hjälpa. Lamporna släcks i klassrummet:

Barnen förflyttades från Sorunda till andra sidan jorden. Gigantiska spindlar och giftiga ormar fyllde projektorduken. Fåglar: den jättelika röd-gul-vita röda aran, tukaner med gul-grön-orangea näbbar nästan lika stora som deras kroppar och praktquetzaler med grön, spretig tuppkam, röd mage och långa ståtliga stjärtfjädrar. Den pyttelilla rödsvartryggade pilgiftsgrodan. Kinsman slog på bandspelaren och lät barnen lyssna till ljud inifrån djungeln: vrålapors skrik mellan trädtopparna, papegojors tjatter, vindens vinande och regnets smatter. Hon berättade att skogen stått ostörd i 35 miljoner år, sedan Centralamerika steg ur havet. Över 400 fågelarter bodde här, fler än 600 arter fjärilar och 3 200 sorters plantor, varav ett nittiotal slags avokado. Över 500 orkidéarter blommade mellan 200 arter ormbunkar och vingarna smattrade från 30 arter kolibrier och över 80 arter fladdermöss. Hon sade att Peñas Blancas var den enda plats i världen där den gyllene paddan fanns, och visade bilder på den lilla guldfärgade krabaten som närmast glödde i mörkret. Barnen lyssnade noga på Ehas översättning från engelskan.¹²¹

Nedan ett ännu tydligare stilbrott där läsarten blir poetiserande i miljöskildringen. Detta från författarens barndom när han besökte regnskogen för första gången:

Skogen tog över alla tankar och fyllde alla sinnen. Utöver den massiva grönskan där träd och buskar växte bredvid, på och genom varandra med en intensiv doft av blommor, klorofyll, jord, spillning och förruttelse så var ljudet det mest utmärkande. Det var som om livet skrek ur sig självt och i min tanke kunde jag höra var alla nya ljud kom ifrån. Där var fågelskrik och apvrål och grodkurr, spelande syrsor, kvittrande quetzaler, knarrande tukaner, knackande hackspettar och surrande kolibrivingar. Blöta mossor och ringlande ormar. Fallande träd och växande träd. Träd som omfamnade och kvävde varandra, eller levde tillsammans i symbios. Miljontals myror och sniglar, grodor och larver och myggor och möss och flugor

---

¹²⁰ Brandão Jönsson (2007)

¹²¹ Haraldsson (2022)

och fjärilar och fåglar och skorpioner och spindlar och skalbaggar. Och bortom både hör- och synhåll: hjortar, jaguarer, ozeloter, sengångare, fladdermöss och tapirer.¹²²

I Filterreportaget “Kicktorsken” av Marcus Lundblad-Joons porträtteras komikern Mårten Andersson, och hans beroendepersonlighet och behov av kickar. Som ett stilexperiment använder sig Lundblad-Joons återkommande av det kursiverade uttrycket all in – ett begrepp hämtat från gambling och poker där man kan satsa allt och gå all in – som speglar Anderssons livsstil.

Genomgående leker författaren Simon Kuper i Offsidereportaget “Därför vinner inte Holland” med versaler för att ironisera över klichéer och stereotyper. “Fotbollsdygden God Teknik”¹²³ blir både ett exempel på fenomenet som förklaras och ett skämtsamt drivande med föreställningen om detta fenomen, med distans mellan författaren och arketyper. Det blir i sig ett slags intertextualitet och alluderande till alla de gånger som det talats om dessa stereotyper i olika sammanhang, såväl textuella som orala. Som när han skriver ironiskt om Hollands seger över Belgien: “De Goda hade besekrat de Onda.”¹²⁴

På samma sätt tillkännagav den holländska regeringen en ny utrikespolitik i början av 1970-talet, det vill säga just vid den tid då Johan Cruyff och Rinus Michels förkunnade läran om Bra Fotboll till världen.¹²⁵

Här ironiseras över den holländska chauvinismen kring att definiera Bra Fotboll för resten av världen. Detta råkar även vara ett exempel på intertextualiteten i Offsidereportagen, där holländarna kallas “Det Utvalda Folket”¹²⁶ och jämförs med Gamla testamentets israeliter – som förkunnar läran.

7.6.4 Metafiktion

Filterreportaget “Sin egen värsta fiende”, av Oskar Sonn Lindell, som handlar om Stina Oscarssons ätstörning, är väldigt torrt och objektivt skrivet, utan troper, bildspråk eller ett höfrekvent användande av smörjmedel – men genomgående visas att hon bär på en fikionaliserad berättelse med början, mitt och slut:

ALLTING BÖRJADE 1985, när Stina var tio år gammal. Familjen bodde i Skellefteå och skulle fira jul hos Stinas farmor. Så länge hon kunde minnas hade relationen mellan hennes mamma Kerstin och farmor Gudrun varit ansträngd, och just den här julen verkade konflikten vara extra känslig. Stina bestämde sig för att ställa sig på sin mammas sida, och funderade över hur hon tydligast skulle visa sin lojalitet. Snart kom hon på det: eftersom farmor brukade baka en otrolig mängd kakor och bullar skulle Stina vägra äta någon av dem, hur mycket farmor än trugade.¹²⁷

---

¹²² Ibid.

¹²³ Kuper (2000)

¹²⁴ Ibid.

¹²⁵ Ibid.

¹²⁶ Ibid.

¹²⁷ Oskar Sonn Lindell, “Sin egen värsta fiende”, *Filter*, nr. 37, 2014, hämtad från: <https://magasinetfilter.se/portratt/sin-egen-varsta-fiende/> (2022-11-28)

Senare i texten:

Ända sedan den där julen hos farmor hade Stina fortsatt att markera sina åsikter genom att inte äta.¹²⁸

Här ur Offsides "Zlatan slår igenom" av Mats Weman. Detta exempel är inte bara metafiction genom accentueringen av fikionaliseringen, det är även metafiction genom fokuset på den journalistiska metoden och reportaget som skrivs. Författaren nämner skrivprocessen av den text som läses just nu:

Men samtidigt, i mörkret över Råsunda, tändes ett ljus för den himmelsblå framtiden. [...] Just där, den eftermiddagen – när Bengt Madsen till slut kallade ihop spelarna [...] och bad dem ta i hand på att komma tillbaka till Allsvenskan om ett år – då övertalade Hasse Borg en tjurig Zlatan Ibrahimovic att skriva på ett A-lagskontrakt för MFF. [...]

FÖR SÅ VAR DET. Zlatan ville inte skriva på kontraktet. Han och hans pappa var inte nöjda.

– Nej, inte alls. Det var lite ekonomiska grejer.

Men Hasse Borg lyckades alltså övertala Zlatan.

– Ja, han förklarade alla bitarna. Och så sa han några råd till mig, några viktiga ord, som gjorde att jag skrev på.

Vilka de där viktiga orden var vill han inte säga. Jag ringer upp honom samma dag som jag sitter och skriver det här och frågar en gång till: »Vad var det Hasse Borg sa?» Zlatan bara flinar i luren. Han vill fortfarande inte berätta.

Det är så klart oerhört irriterande för en journalist att inte få veta allt man vill veta. Zlatans nej uttrycker ändå en del. [...] framför allt säger det något om vänskapen mellan Hasse Borg och Zlatan Ibrahimovic. Eller ska vi säga far-son-relationen.¹²⁹

Värt att nämna är även när Weman i sista meningen talar till läsaren, genom "vi", och påminner denne om att berättelsen är ett reportage av en verklig författare, med kopplingar till och bäring på verkligheten. Illusionen bryts när reportern tilltalar läsaren, här ur "Därför vinner inte Holland":

Har ni någonsin tänkt på att de länder som vinner VM ofta har ett fascistiskt förflutet? Det har holländarna tänkt på.¹³⁰

7.7 Slutsats

För att besvara frågeställningarna om eventuella skillnader och dess möjliga orsaker, har vi sammanfattningsvis sett att Filterreportagens karaktär av att vara ämnets reportage, och Offsidetexterna som platsens reportage, kan förklara skillnaderna i användningen av litterära strategier och retoriska ornament. När ett reportage kretsar kring att skildra en speciell miljö, ligger Jungstrands strategier om det kluvna berättarjagets dissonans och intertextualitet, samt retorikens utsmyckade språk och vad vi kallat scenanvisningar, närmre till hands i vårt material.

Men Filterreportagen använder fortfarande, likt Offsides diton, litterära strategier som dokumentära metaforer, metafiction och dissonans, i en därigenom mer subtil litteraritet. Den

---

¹²⁸ Ibid.

¹²⁹ Weman (2001)

¹³⁰ Kuper (2001)

subtila litterariteten överensstämmer med den höga smakens avvisande av påträngande och lätta charmgrepp.

Vi har tidigare visat att både fotboll som ämne och sportjournalistik som litterär och journalistisk genre enligt Bourdieuansk teori anses vara av lägre ställning. Denna låga ställnings litteraritet, korrelerar med vad Bourdieu i *Distinction* kategoriserar som låg smak och låg kultur. På så sätt blir platsens reportage låg journalistik och ämnets reportage hög journalistik.

På ett sätt kan vi säga att Filter är uppe och svävar bland molnen i det abstrakta, Offside nere på marken bland folket vid en konkret plats. Filter vänder sig till intellektet för att (ut)bilda, Offside vänder sig till det konkreta och känslan som nöje.

Teorin om decorum ger därtill att ämnen som Estoniakatastrofen och ätstörningar tarvar ett renare, mer avskalat och allvarsamt språk, medan Offsides lättsammare, lekfullare och mer målande texter kan förklaras med att de handlar om exempelvis glad amatörfotboll. Förutsättningarna kring litteraturen genererar formen och kontexten blir tvingande för språket, som är bundet till situationen. Enligt Bourdieu är fotboll på den lägsta nivån av sporter i egenskap av lerig lagsport full av känsloutbrott. Det tar ner ämnets seriositet, vilket tillåter lekfullheten. Möjligen är detta en anledning till att retoriska ornament som troper och figurer används mer flitigt i Offsides lekfullare framtoning. Filters tyngre ämnen berättades med nyhetsjournalistikens ideal om torrt, objektivt och avskalat språk.

Sportjournalistiken, som vänder sig mot marknaden och låga ämnen, nyttjar i vår uppsats också litterära och retoriska strategier som låter sig kopplas till Bourdieus låga smak.

7.8 Slutdiskussion

Med hela vårt resultat redovisat, slås vi av reflektionen att det vid första anblick kan tyckas te sig något märkligt. Vi kommer fram till att den lägre ansedda journalistiska genren är den mer uppenbart litterära med tydligt använda strategier och svulstighet i det målande och metaforiska språket. Litteraritet är ju i grunden något fint och högt, att ha läst litteratur och kunna uttrycka sig språkligt avancerat är en form av kulturellt kapital. Således tänker vi först att de sportjournalistiska reportagen står för högre och finkulturella värden. Men efter att ha bekantat oss med Bourdieus teori ser vi, passande nog, att de litterära uttrycken i sportreportagen går att läsa som lägre smak. Det är helt enkelt för billiga och enkla effekter, vilka förmår förföra den breda och kulturellt mindre kultiverade massan. Således blir de

allmänna reportagens frånvaro av dessa påträngande uttryck och effekter, snarare ett tecken på hög finkänslighet och känsla för mer subtila nyanser.

Att undersöka vad som är fint eller fult, högt eller lågt, är givetvis svårmanövrerade vatten. För att undvika en alltför godtycklig analys av det höga kontra det låga, har vi lutat oss mot och sökt stöd i tidigare beprövad teori om saken. Med det sagt, behåller vi alljämt öppenhet för att den som läser detta är av en helt annan uppfattning kring vad som är hög smak respektive låg. Vi har enbart sökt teoretiskt underlag i tidigare forskning, och Bourdieu är ingen enhällig allvetare, det finns andra forskare med andra uppfattningar om smakens beskaffenhet.

Vår förhoppning med denna uppsats har varit att dels testa Bourdieus teorier inom journalistiskt författande, men också bidra till en ökad medvetenhet vad beträffar journalisters reportageskrivande i stort. Kanske tänker den framtida eller nuvarande journalist som läser detta ett varv extra nästa gång hen sitter framför tangenterna för att sätta ord på sina intryck. Oavsett vad denne tänker, har vi belyst det skrivna ordet och litteraturens många funktioner även i en journalistisk kontext. Samtidigt har Bourdieus teorier än en gång testats och därmed funnits giltiga även i denna journalistikvetenskapliga kandidatuppsats.

Vi har härmed bidragit till journalistikforskningen genom att utforska betydligt mindre trampad mark inom den, nämligen reportagegenren. Vi vill än en gång lyfta Cecilia Aares ord om att denna subjektiva genre som kretsar kring reporterns person och intryck, inte nödvändigtvis bör negligeras som legitima inlägg i förståelsen av vår samtid. Till den objektiva nyhetsjournalistiken erbjuder subjektiva reportage ytterligare verktyg för att närma oss den tid vi lever och verkar i.

8. Käll- och litteraturförteckning

Litteratur

Tryckt material

Aare, C., *Att se genom de andras ögon : narrativa strategier för att skapa inlevelse i reportage* (Södertörns högskola, 2014).

Aare, C. *Reportaget som berättelse: En narratologisk undersökning av reportagegenren*, doktorsavhandling (Stockholms universitet, 2021).

Bourdieu, P. *Konstens regler: det litterära fältets uppkomst och struktur* (Stockholm/Stehag, 2000).

Karlsson, M och Johansson, B. "Kvalitativ innehållsanalys" i *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*, red. Mats Ekström och Bengt Johansson, 3 uppl. (Studentlitteratur AB, Lund 2019).

Larsson, L och Ekström, M. *Metoder i kommunikationsvetenskap* (Lund: Studentlitteratur, 2010).

Ledin, J och Moberg, U. "Språklig analys av text" i *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*, red. Mats Ekström och Bengt Johansson, 3 uppl. (Studentlitteratur AB, Lund 2019).

Lindqvist, J. *Klassisk retorik för vår tid* (Lund: Studentlitteratur, 2016).

Nerman, B. *Massmedieretorik* (Stockholm, Almqvist & Wiksell Förlag AB, 1973).

Sohlberg, B-M och Sohlberg, P. *Kunskapens former Vetenskapsteori och forskningsmetod* (Stockholm: Liber, 2013, tredje uppl.).

Thurén, T. *Reportagens rika repertoar: en studie av verklighetsbild och berättarteknik i sju reportageböcker*, doktorsavhandling (Stockholms universitet, 1992).

Weber, R. *The reporter as artist: a look at the new journalism controversy* (New York: Hastings House, 1974).

Wolfe, T. *The New Journalism: With an anthology edited by Tom Wolfe and E.W. Johnson* (London: Picador, 1996).

Elektroniskt material

Allan, S. *News culture*, tredje upplagan (Maidenhead: Open University Press, 2010),
<https://eds-s-ebscohost-com.ludwig.lub.lu.se/eds/ebookviewer/ebook/bmxlYmtfXzQ2NjQ0NV9fQU41?sid=516a246c-f729-46a4-8608-b1d58884f0f1@redis&vid=1&format=EB> (2022-11-24)

Bourdieu, P. *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*, 2010, hämtad från <https://ebookcentral.proquest.com/lib/lund/detail.action?docID=1433990> (2022-11-17)

Boyle, R. (2006). The image and status of the sports journalist. *Sports journalism: Context and issues* (pp. 160-176). SAGE Publications Ltd, hämtad från <https://sk-sagepub-com.ludwig.lub.lu.se/books/sports-journalism-context-and-issues/n9.xml> (2022-11-12)

English, P. Mapping the sports journalism field: Bourdieu and broadsheet newsrooms, 2016, artikel hämtad från <https://eds-p-ebSCOhost-com.ludwig.lub.lu.se/eds/detail/detail?vid=6&sid=0ffe442a-d83b-45b6-aa9b-e6bb64bac7e7%40redis&bdata=JkF1dGhUeXBIPWlwLHVpZCZzaXRIPWVkcylsaXZlJnNjb3BIPXNpdGU%3d#AN=edselec.2-52.0-84991795123&db=edselec> (XXXX-XX-XX)

Entman, R. 'Framing: Toward clarification of a fractured paradigm', *Journal of Communication*, 43(4), 1993, hämtad från <https://onlinelibrary-wiley-com.ludwig.lub.lu.se/doi/epdf/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x> (2022-11-24)

Forde, S & Wilson, B. 'Radical Sports Journalism?: Reflections on "Alternative" Approaches to Covering Sport-Related Social Issues', *Sociology of Sport Journal*, 35(1), 2018, hämtad från <https://eds-s-ebSCOhost-com.ludwig.lub.lu.se/eds/detail/detail?vid=5&sid=bb711283-7233-413d-843f-112435eda415%40redis&bdata=JkF1dGhUeXBIPWlwLHVpZCZzaXRIPWVkcylsaXZlJnNjb3BIPXNpdGU%3d#AN=128883817&db=sih> (2022-11-16)

Hovden, J F.. *Profane and sacred. A study of the norwegian journalistic field*, doktorsavhandling (University of Bergen, 2008), s.130. Hämtad från <https://bora.uib.no/bora-xmlui/handle/1956/2724> (2022-11-15)

Magasinet Filter. Hämtad från <https://magasinetfilter.se/> (2022-12-19)

Magasinet Filter. *Medarbetare*. Hämtad från <https://magasinetfilter.se/medarbetare/> (2022-12-19)

Offside. *Om Offside*. Hämtad från <https://www.offside.org/om-offside/> (2022-12-19)

Offside. *Medarbetare*. Hämtad från <https://www.offside.org/medarbetare/> (2022-12-19)

Offside Press. *Om oss*. Hämtad från <https://offsidepress.se/om-oss/> (2022-12-19)

Offside Press. *Tidskrifter*. Hämtad från <https://offsidepress.se/tidskrifter/> (2022-12-19)

Speller, J. R. W. *Bourdieu and literature* (Cambridge: Open Book Publishers, 2011) hämtad från <https://books.openbookpublishers.com/10.11647/obp.0027.pdf> (2023-01-05)

van den Haak, M. "High culture unravelled. A historical and empirical analysis of contrasting logics of cultural hierarchy", *Human Figurations*, vol. 7, 2018, artikel hämtad från <https://quod.lib.umich.edu/h/humfig/11217607.0007.108?view=text;rgn=main> (2022-11-16)

Ögren, V. "Janne Andersson om 51-procentregeln: "Inte säker"", *Expressen* 2022-9-13, hämtad från <https://www.expressen.se/sport/fofboll/janne-andersson-om-51-procentsregeln-inte-saker/> (2022-12-14)

Källmaterial

Brandão Jönsson, H. "Luftduellen", *Offside*, nr. 3, 2007, hämtad från: <https://www.offside.org/reportage/luftduellen/> (2022-11-18)

Daun, C. "Den svenska hoppen", *Offside*, nr. 5, 2011, hämtad från: <https://www.offside.org/reportage/den-svenska-hoppen/> (2022-11-18)

Eje Almqvist, E. "Dubbelgångaren", *Filter*, nr. 15, 2010, hämtad från: <https://magasinetfilter.se/reportage/dubbelgangaren/> (2022-11-28)

Friman Leffler, C. "Schwedentraum", *Filter*, nr. 84, 2022, hämtad från: <https://magasinetfilter.se/reportage/borstorp/> (2022-11-18)

Göransson, M. "De bortvalda", *Filter*, nr. 8, 2021, hämtad från: <https://magasinetfilter.se/reportage/estonia-overlevare-de-bortvalda/> (2022-11-18)

Haraldsson, M. "Regnskogens barn", *Filter*, nr. 85, 2022, hämtad från: <https://magasinetfilter.se/reportage/barnens-regnskog/> (2022-11-18)

Högström, J. "Myten om Tjongavallen", *Offside*, nr. 3, 2001, hämtad från: <https://www.offside.org/reportage/myten-om-tjongavallen/> (2022-11-18)

Kuper, S. "Därför vinner inte Holland", *Offside*, nr 2, 2000, hämtad från: <https://www.offside.org/reportage/darfor-vinner-inte-holland/> (2022-11-18)

Lundblad-Joons, M. "Kicktorsken", *Filter*, nr. 87, 2022, hämtad från: <https://magasinetfilter.se/reportage/marten-andersson-krypto/> (2022-11-18)

Oskar Månsson, "Utan rättvis chans", *Offside*, nr. 2, 2016, hämtad från: <https://www.offside.org/granskning/utan-rattvis-chans/> (2022-11-18)

Orrenius, J. “Kärlek i mörker”, *Offside*, nr. 4, 2017, hämtad från:

<https://www.offside.org/portratt/karlek-i-morker/> (2022-11-18)

Peronius, O. “En ultra på planen”, *Offside*, nr. 1, 2006, hämtad från

<https://www.offside.org/reportage/en-ultra-pa-planen/> (2022-11-18)

Schibbye, M. “VM enligt Nepal”, *Offside*, nr. 6, 2022, hämtad från:

<https://www.offside.org/granskning/vm-2022-nepal-gastarbetare-qatar-granskning-schibbye/> (2022-11-28)

Sonn Lindell, O. “En gång i Göteborg”, *Filter*, nr. 87, 2022, hämtad

från:<https://magasinetfilter.se/reportage/upp-till-kamp/> ((2022-11-18)

Sonn Lindell, O. “Sin egen värsta fiende”, *Filter*, nr. 37, 2014, hämtad från:

<https://magasinetfilter.se/portratt/sin-egen-varsta-fiende/> (2022-11-28)

Weman, M. “Zlatan slår igenom”, *Offside*, nr. 1, 2001, hämtad från:

<https://www.offside.org/reportage/zlatan-slar-igenom/> ((2022-11-18)

9. Bilagor

Tabell 1.

Troper	När ett ord eller uttryck inte används i dess gängse betydelse. ¹³¹
Metafor	Trop baserad på likhet där bildledet liknar sakledet. ¹³²
Metonymi	Trop baserad på närhet där bildledet utgörs av något som finns i anslutning till sakledet. ¹³³
Katakres	Trop som används när det egentligen inte finns något annat alternativ, i brist på andra formuleringar. ¹³⁴

---

¹³¹ Ibid, s. 279

¹³² Ibid, s. 280

¹³³ Ibid, s. 282

¹³⁴ Ibid, s. 287

Synekdoke	Trop baserad på kvantitet där sakledet ersätts med något som är större eller mindre, fler eller färre. Helheten får beteckna delen eller tvärtom. ¹³⁵
Ironi	Trop där ett ord eller uttryck betecknar sin motsats. ¹³⁶
Liknelse	Metafor med ett jämförelseord i anslutning. ¹³⁷
Perifras	Trop där en egenskap eller definition används istället för någon eller någots namn. ¹³⁸
Litotes och hyperbol	Underdrift ¹³⁹ , respektive överdrift ¹⁴⁰ .
Aposiopes	Trop där talaren tvekar, plötsligt avbryter sig, låtsas säga fel, ångra sig eller tvivla. ¹⁴¹ Likt berättarjags utskrivna dissonans.
Prosopopeia	Trop där något dött, stumt eller frånvarande ges liv eller röst. ¹⁴²
Paronomasi	Ordlek. ¹⁴³
Antonomasi	Trop där namnet på en person används istället för en viss egenskap som många bär. ¹⁴⁴

Figurer:	När ord dispositioneras stilistiskt genom att placera ljud, ord, satser och tankar i särskilda mönster. ¹⁴⁵
Alliteration	Figur där samma ljud upprepas i början av olika ord. ¹⁴⁶

¹³⁵ Ibid, s. 285

¹³⁶ Ibid, s. 286

¹³⁷ Ibid, s. 287

¹³⁸ Ibid, s. 288

¹³⁹ Ibid, s. 288

¹⁴⁰ Ibid, s. 289

¹⁴¹ Ibid, s. 289

¹⁴² Ibid, s. 291

¹⁴³ Ibid, s. 293

¹⁴⁴ Ibid, s. 289

¹⁴⁵ Ibid, s.297

¹⁴⁶ Ibid, s. 298

Anafor	Figur där minst ett ord i början av rader eller satser upprepas. ¹⁴⁷
Epifor	Figur där minst ett ord i slutet av rader eller satser upprepas. ¹⁴⁸

Tabell 2.

1	Luftduellen	Henrik Brandão Jönsson	https://www.offside.org/repportage/luftduellen/
2	Utan rättvis chans	Oskar Månsson	https://www.offside.org/granskning/utan-rattvis-chans/
3	Kärlek i mörker	Johan Orrenius	https://www.offside.org/portratt/karlek-i-morker/
4	Kämpa Texas!	Per Johansson	https://www.offside.org/repportage/kampa-texas/
5	En ultra på planen	Olof Peronius	https://www.offside.org/repportage/en-ultra-pa-planen/
6	Myten om Tjongavallen	Jesper Högström	https://www.offside.org/repportage/myten-om-tjongavallen/
7	Därför vinner inte Holland	Simon Kuper	https://www.offside.org/repportage/darfor-vinner-inte-holland/
8	Den svenska hoppen	Christian Daun	https://www.offside.org/repportage/den-svenska-hoppen/
9	Zlatan slår igenom	Mats Weman	https://www.offside.org/repportage/zlatan-slar-igenom/
10	VM enligt Nepal	Martin Schibbye	https://www.offside.org/granskning/vm-2022-nepal-gastarbetare-qatar-granskning-schibbye/

¹⁴⁷ Ibid, s. 300

¹⁴⁸ Ibid, s. 300

1	Minsta motståndets lag	Madelene Pollnow	https://magasinetfilter.se/reportage/dialogpolis-klimataktivist/
2	De bortvalda	Mattias Göransson	https://magasinetfilter.se/reportage/estonia-overlevare-de-bortvalda/
3	Det var en gång i Göteborg	Oskar Sonn Lindell	https://magasinetfilter.se/reportage/upp-till-kamp/
4	Kicktorsken	Marcus Lundblad-Joons	https://magasinetfilter.se/reportage/marten-andersson-krypto/
5	Den fjärde uppgiften	Mattias Göransson	https://magasinetfilter.se/reportage/kritiskt-tankande/
6	Regnskogens barn (två delar)	Marcus Haraldsson	https://magasinetfilter.se/reportage/regnskogens-barn/ https://magasinetfilter.se/reportage/barnens-regnskog/
7	Schwedentraum	Christopher Friman Leffler	https://magasinetfilter.se/reportage/borstorp/
8	Dubbelgångaren	Erik Eje Almqvist	https://magasinetfilter.se/reportage/dubbelgangaren/
9	Sin egen värsta fiende	Oskar Sonn Lindell	https://magasinetfilter.se/portratt/sin-egen-varsta-fiende/
10	Fula fiskar	Mårten Trofast	https://magasinetfilter.se/granskning/odlad-lax-fula-fiskar/